ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

ШАҲАР ИЖТИМОИЙ-СИЁСИЙ ГАЗЕТАСИ

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган ◆ № 58 (9.555) 2001 йил 21 май, душанба ◆ Сотувда эркин нархда

ПОЙТАХТНИНГ бир куни

Янгиликлар, воқеалар

ҚИСҚА сатрларда

❑ **ТОШКЕНТ** автомобиль йўллари институтида ўқитувчилар иштирокида Кадрлар тайёрлаш миллий дастурининг биринчи босқичи якунлари ва иккинчи босқичи режаларига бағишланган семинар ўтказилди.

❑ **ИЧКИ** ишлар вазирлиги Академиясида ўтказилган «Юридик фанлар ва амалиётнинг ривожланиши» мавзусидаги илмий-амалий анжуманда ҳуқуқшунослик фанлари ўқитувчилари иштирок этишди.

❑ **ИСТИҚЛОЛНИНГ** 10 йиллигига бағишлаб Мирзо Улуғбек номидаги Ўзбекистон Миллий университетида филолог олимлар иштирокида бўлиб ўтган илмий-амалий анжуман «Ўзбек тили ва адабиётини ўқитиш методикаси» деб номланди.

ТАДБИРКОРЛИК

Маҳаллий хом ашёдан

Пойтахтимизнинг Юнусобод туманида фаолият кўрсатаётган «Гемотоген» масъулияти чекланган жамиятида ишлаб чиқариши йўлга қўйилган гемотоген маҳсулотлари мазаси, соғлиққа фойдаси ҳамда чиройли кўриниши билан ўз харидорини топмоқда.

Ушбу жамоа цехлари Россия давлатидан келтирилган замонавий ускуналар билан жиҳозланган бўлиб, бугунги кунда 27 ишчи-хизматчи сифатли ва керакли маҳсулот ишлаб чиқариш йўлида астойдил меҳнат қилишмоқда.

— Мамлакатимизда тадбиркорларга яратилаётган шарт-шароит ва берилаётган имкониятлардан фойдаланиб пойтахтимиз иқтисодиёти ривожига ўз ҳиссамизни қўшишга ҳаракат қилмоқдамиз, — дейди жамият раҳбари Дониёр Файзиев. — Шу билан бирга одамларимиз соғлиғи учун зарур бўлган гемотоген маҳсулотини хориж технологияси асосида маҳаллий хом ашёдан тайёрлаяпмиз. Бу аҳоли учун ҳам қулай, ҳам четдан келтириладигандан кўра арзон.

Корхона аҳли бозор талаблари асосида иш юритиб янги-янги маҳсулотлар ишлаб чиқаришни режалаган. Улар истеъмолчилар учун севимли «Ирис» ширинликлари ҳамда қуюлтирилган сут ишлаб чиқаришни ўз олдиларига мақсад қилиб қўйишган. Бу борада мутахассисларнинг изланишлари олиб борилмоқда, хорижий шериклар билан ҳамкорликни йўлга қўйишга ҳаракат қилинмоқда.

Дилноза ҒИЁСОВА

ТАҚДИМОТ

ЯНГИ БОСМАХОНА ДАСТГОҲЛАРИ

«Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компаниясида янги «RAPIDA-105 4+L1 русумидаги босмахона дастгоҳларининг тақдимот маросими бўлиб ўтди.

Дастгоҳлар Германиянинг «КВА—ПЛАНЕТА» компанияси томонидан ишлаб чиқарилган бўлиб, соатига 15 минг саҳифагача маҳсулот босиш қувватига эга.

Жаҳон андозаларига тўла мос бу дастгоҳлар Осиё тараққиёт банкининг кредити ҳисобига харид қилинган. Улар ёрдамида анъанавий қоғоз турлари билан бир қаторда, картон қоғозларда ҳам босма маҳсулотлар ишлаб чиқариш мумкин. Мазкур дастгоҳлар 2000 йили Германиянинг Дюсселдорф шаҳрида ўтказилган халқаро полиграфия кўргазмасида «Экологик жиҳатдан энг тоза» совринига ҳам сазовор бўлган.

«Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси мутасаддиларининг айтишича, янги дастгоҳларда асосан мактаб қўлланмаларини босиш кўзда тутилмоқда. Компаниядаги технологик жиҳатдан эскирган дастгоҳларни янгилари билан алмаштириш режалари ҳам бор. Бу борада ҳозир Германия ва Австриянинг етакчи фирма ва компаниялари билан алоқалар ўрнатилмоқда.

(ЎзА).

Компьютер имтиҳон олади

Ҳадемай пойтахтимиздаги ўрта мактабни битириб, ўқишни давом эттирмоқчи бўлган ёшлар ўзлари танлаган олий ўқув юртларига қараб йўл оладилар.

Табиийки имтиҳонлардан муваффақиятли ўтиш учун турли фанлар бўйича олдиндан билимларни текшириб кўриш ва танлаган касб бўйича ўқишга кира олиш имкониятларини аниқлаш ва унга қандай эришиш кўп ёшларни қизиқтиради.

Яқинда Тошкент Давлат техника университети қошидаги Чилонзор академик лицейида компьютерлар Давлат тест Марказига уланди. Ўзини синаш истагини билдирганлар бу компьютерларга ўтириб, керакли олий ўқув юртини, мутахассисликни танлаб, тестларни ечиб, ўтиш балини ва синов натижаларини кўришлари мумкин бўлди.

Куни кеча ушбу лицейда тест дастурининг тақдимоти бўлиб ўтди. Тадбирда Тошкент Давлат техника университети ректори профессор Қ.Аллаев, ректорат масъул ходимлари, Чилонзор, Акмал Икромов, Шайхонтоҳур туманларидаги ўрта мактаб директорлари қатнашдилар. Давлат тест маркази раҳбари М.Муҳитдинов меҳмонларни тест дастури, унинг техник ва бошқа имкониятлари билан таништирди.

Ҳасан АБДУНАЗАРОВ

Тошкент гольф клубида катта спорт байрами

ГОЛЬФ БЎЙИЧА 1-ЎЗБЕКИСТОН ОЧИҚ ЧЕМПИОНАТИ
2001 й. 20 май ТОШКЕНТ ГОЛЬФ КЛУБИ
GOLF 1ST UZBEKISTAN OPEN
MAY 20TH 2001 TASHKENT GOLF CLUB

Кейинги пайтларда ҳаётимизнинг турли жабҳалари, хусусан спорт ҳақида гап кетганда биринчи сўзини қўллаш хайрли одат тусига кирди. Зеро, биринчи ўзбек автомобили, теннис бўйича биринчи Ўзбекистон Республикаси Президенти Кубоги, ўзбек кураши бўйича дастлабки жаҳон чемпионати, бокс бўйича биринчи олимпия чемпиони деганда ҳамюртларимиз дилларида фахр-ифтихор туйғулари жўш уради... Бугунда спорт ҳаётимизда яна бир муҳим воқеа — янги гольф спорт турининг мустаҳкам ўрин олганлигининг гувоҳи бўлиб турибмиз.

КЕЧА чарақлаб турган қуёшу шабаданинг майин эпкини, миллий одатимизга кўра янграган дилларни яйратувчи карнай-сурнай садолари эрта тонгдан ҳамюртларимизни кўнгилга қувонч бахш этувчи катта спорт байрами — гольф бўйича Ўзбекистоннинг биринчи очиқ чемпионати баҳсларининг шоҳиди бўлишга чорлай бошлади.

Юртбошимиз ташаббуси билан мамлакатимизда асос солинган спортнинг янги тури — гольф бўйича биринчи очиқ Ўзбекистон чемпионатига ташриф буюрган турли давлат вакиллари ва ўзбекистонлик ҳаваскорлардан иборат 100 нафар қатнашчи 18 та гуруҳга бўлиниб майдонда баҳсларни бошлаб юборишди.

Ушбу жозибали ва тезкор ўйин барча мухлислар каби бизнинг ҳам дилимизни тезда ром этди.

Ирландиялик маҳоратли гольф устаси чемпионат қатнашчиси Брайан Линч қувонч билан шундай деди:

— Мен Таиланд, Малайзия, Буюк Британия, Шотландия, Ирландия, Германия, Испания ва Франциядаги гольф турнирларида қатнашганман. — Бинобарин, Тошкент гольф клубини Осиё қитъасидаги энг яхши, жаҳон андозалари талабларига тўла жавоб беради деб баралла айта оламан. Бугунги мусобақалар ҳам аъло даражада ташкил этилди. Менда айниқса ўзбекистонлик ҳаваскор гольфчиларнинг ўйинлари яхши таассурот қолдирди. Яна уч-тўрт йилдан кейин ушбу хушманзара гольф клуби майдонларида профессионаллар ўртасида ҳам йирик халқаро мусобақаларнинг ўтишига ишонаман. Ўзбекистонлик ёшларнинг ҳам гольф билан худди Ирландия ва Шотландиядаги каби фаол шуғулланишларини истардим.

— Ташқаридан қараганда гольф оддий ўйинга ўхшаб кўринса-да, бироқ ўзинг ўйнасанг унинг мураккаблигию жозибасига дуч келасан, — деди биз билан суҳбатда чемпионат қатнашчиларига хизмат кўрсатувчи «кеди» Сарвар Олимов. — Тошкент гольф клубида барча хоҳловчилар учун икки ҳафталик курслар мавжуд бўлиб, унда дастлабки кўникмалар берилади.

Шу куни чемпионат баҳсларини кўплаб ишқибозлар, айниқса шаҳримиздаги олий ўқув юртларининг талабалари мароқ ва иштиёқ билан кузатишди. Улар учун гольф таёқчалари орқали зарба берган ҳолда ушбу ўйин қоидалари билан танишиш учун ҳам имконият яратилди. Талабалар ўз таассуротларини бажонидил биз билан ўртоқлашишди.

• Беҳзод ТОШТЕМИРОВ, Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети халқаро ҳуқуқ факультетининг II курс талабаси:

— Гольф ўйинини илгари фақат аҳён-аҳёнда ойнаи жаҳон орқали кўрардик. Илк бор «жонли» ҳолатда томоша қилган ҳолда шундай хулосага келдикки, у табиат қўйнида дам олиб ақлни пешлайдиган, юксак маҳоратга таянадиган ўйин экан.

• Дурдона ҚУДРАТОВА, Ўзбекистон Давлат жисмоний тарбия институти спорт ўйинлари факультетининг II курс талабаси:

— Ўзим спортни жон-дилимдан севаман — ўзбек кураши, волейбол, қўл тўпи, миллий ўйинлар билан шуғулланаман. Бугун ўзим учун яна бир қизиқарли ўйинни кашф қилдим. Жаҳон мамлакатларидан кенг ўрин олган гольф Ўзбекистонда ҳам ривожланиб, спортчиларимиз халқаро миқёсга чиқишини орзу қиламан...

Чемпионат қатнашчилари ушбу тарихий кунда нафақат мароқ билан беллашиб, ўз маҳоратларини намойиш қилишди, балки, турнир якунидан сўнг ўзбек қўшиқ ва рақсларидан тузилган миллий санъатимизнинг гўзал дурдоналаридан баҳраманд бўлиб ўзлари ҳам завқ-шавқ билан ўйинга тушишди.

Ниҳоят, мусобақа якунланиб ғолиблар аниқланди. Тошкент шаҳар ҳокими Козим Тўлаганов ва гольф уюшмасининг бош котиби Со Кон И барча ғолиб ва совриндорларга мусобақа мукофот ва совринларини топширишди.

Умумий ҳисобда Жанубий кореялик тадбиркор Ким Хан И мусобақа ғолиби бўлиб махсус Кубок ва бош соврин — «Гран При» — «Нексия» автомашинаси билан тақдирланди. Иккинчи ва учинчи ўрин — Ким Сок Те ва Чой Кёнг Сокларга насиб этди.

Очколар бўйича энг яхши натижани ирландиялик Брайан Линч кўрсатиб ғолиб чиқди. Бундай ҳисобда иккинчи ўрин Корея Республикаси вакили Ли Хик Ён, учинчи ўрин эса ҳамюртимиз Юрий Кимга насиб этди.

Аёллар баҳсида умумий ҳисобда Корея Республикаси вакили Ким Сун Ок, ғолиб чиққан бўлса очколар бўйича энг яхши натижани Ли Жём Сонг кўрсатди. Барча ғолиб ва совриндорлар махсус кубок ва қимматбаҳо совғалар, ўзига хос ўйин кўрсатган иштирокчилар ҳам махсус совринлар билан тақдирланди.

— Чемпионатда омад кулиб боқиб ғолиб чиққаним учун Яратганга шукр, — деди мусобақа ғолиби Ким Хан И. — Шундай файзли гольф байрамини ташкил қилгани учун Ўзбекистон ҳукуматига ҳам ташаккур билдираман. Ўзим 15 йилдан бери гольф билан шуғуллансамда илк бор автомашина ютуғи билан тақдирландим. Ўзбекистон тупроғи мен учун омадли — ўтган йили ҳам ўтказилган мусобақада ғолиб чиқиб, Тошкент гольф клубига бир йил аъзо бўлиш ҳуқуқини қўлга киритгандим. Бундай турнирлар Ўзбекистонда ҳар йили ўтказилади деб ўйлайман ва албатта уларда қатнашишга ҳаракат қиламан.

Гольф бўйича Ўзбекистон 1-очиқ чемпионати спорт байрамида Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари Ҳамидулла Кароматов, Ўзбекистон Республикаси жисмоний тарбия ва спорт қўмитасининг раиси Баҳодир Маҳситов иштирок этди.

Дилшод ИСРОИЛОВ.

СУРАТЛАРДА: чемпионатнинг ҳаяжонли лаҳзаларидан лавҳалар.

Тоҳир Ниғматуллин олган суратлар.

XXI аср садоси

Барча манбалардан олинган сўнгги хабарлар

Мамлакатимизда

• Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов Оқсаройда АҚШ Қуролли кучлари Марказий қўмондонлиги бош қўмондони Томми Франксни қабул қилди.

• Урганчда Қорақалпоғистон Республикаси ва Хоразм вилоятида жорий йилда сув тақчиллиги оқибатларини енгиллаштириш бўйича махсус ҳукумат комиссиясининг сайёр йиғилишида сув тақчиллиги муаммоларини ҳал этишга доир чоралар мажмуи муҳокама қилинди.

• Бухоро вилояти «кумуш тола» ижодкорлари қабул пунктларига 1 минг 980 тоннадан зиёд пилла топшириб, йиллик шартнома режасини мамлакатимизда биринчи бўлиб бажардилар.

• Мамлакатимизда меҳмон бўлиб турган Бутунхитой касаба уюшмалари федерацияси котиби Донг Ли бошчилигидаги делегация аъзолари Ўзбекистон касаба уюшмалари федерацияси кенгаши раҳбарияти ҳамда юртимиз касаба уюшмалари фаоллари билан учрашди.

• «Ўздавстандарт» марказида стандартлаш ва сертификация, истеъмол бозорини муҳофаза қилиш муаммолари ҳамда Европа Иттифоқининг уларни ҳал этишга ёндошувига бағишланган семинар бўлиб ўтди.

• **Кеча** мамлакатимиз Кон-металлургия саноати ходимлари биринчи марта ўзларининг касб байрамларини нишонладилар.

• Урганчда фуқароларнинг ўзини-ўзи бошқариш органларига сайлов ўтказиш масалаларига бағишланган семинар-кенгаш бўлиб ўтди.

• Қашқадарё вилоят ҳокимлигида қишлоқ хўжалигининг бугунги долзарб масалаларига бағишланган кенгаш бўлди.

• Пойтахтимиздаги Мирзо Улуғбек номидаги маданият ва истироҳат боғида Маданият ишлари вазирлиги ҳамда «Ўзбекмузей» жамғармаси ҳамкорлигида Халқаро музейлар кунига бағишланган тадбир ўтказилди.

• 25 майдан 3 июнгача пойтахтимиздаги Алишер Навоий номидаги Санъат саройида Европа киноси кунлари бўлиб ўтади. Кино санъати мухлислари эътиборига 14 фильм ҳавола этилади.

• **Эртага** муҳташам «Туркистон» саройида «Ўзбекистон қўшиқ байрами» Тошкент шаҳар кўрик-танлови бўлиб ўтади.

Жаҳонда

• **Кеча** Исроил ташқи ишлар вазири Ш. Перес Москвага келди. Уни Россия Федерацияси Президенти В. Путин, Россия ташқи ишлар вазири И. Иванов қабул қилди. Яқин Шарқ минтақасидаги кескин вазият олиб борилган музокараларнинг бош мавзуи бўлди.

• **Кеча** Европада Хавфсизлик ва ҳамкорлик ташкилотининг Минск гуруҳи кузатувчилари Тоғли Қорабоғга келди.

• Қирғизистон Бош вазири К. Боқиев мутахассисларнинг ҳисоблашича, Жалолобод вилоятида 10 миллион тоннага қадар нефть борлигини айтди.

• **Кеча** Германия ташқи ишлар вазири И. Фишер бошчилигидаги ГФР делегацияси Бокуга келди.

• Украинада ўлим жазоси бекор қилинди. Президент Л. Кучма ана шу ҳақдаги Фармонга имзо чекди.

• Хитой Халқ Республикаси Раиси Цзян Цзэмин Австрия Президенти Томас Клестил бошчилигидаги делегацияни қабул қилди.

• **Эртага** Ирландия раҳбари Мэри Макэлис ўзининг Финляндия ва Эстонияга ташрифини бошлайди. Ирландия Президенти Хельсинкида Финляндия Президенти ва Бош вазири билан учрашади. Эстонияда Макэлис Тарту университетида маъруза ўқийди.

• 16 июнда Словения пойтахти Люблянда Россия ва АҚШ Президентлари Владимир Путин ва Жорж Буш учрашади. Россия ташқи ишлар вазирининг АҚШга ташрифи чоғида ана шунга келишиб олинди.

• Бутунхитой халқ вакиллари мажлисининг Раиси Ли Пэн ташриф билан Камбоджага келди. Бу ерда у қироллик раҳбарияти билан хавфсизлик соҳасида ҳамкорлик тўғрисидаги қатор давлатлараро шартномаларни имзолайди.

• 1970 йилда қирқ нафар намойишчини оммавий равишда отишга буйруқ берганликда айбланаётган Польшанинг собиқ раҳбари В. Ярузельский устидан қўзғатилган суд яна кейинга қолдирилди.

• Перунинг собиқ Президенти Фухимори ўз фаолияти давомида хориждан учта қирувчи самолёт сотиб олиш баҳонасида 48 миллиард доллар ўзлаштирганлиги ошкор қилинди.

• Шу йилнинг 10 июнидан 20 июлига қадар Хитойда хорижий фильмларни кўрсатиш тақиқланади, Хитой компартиясининг санасини байрам қилиш муносабати билан ана шундай қарорга келинди.

• **Кеча** Мўғулистонда мамлакат Президенти сайловлари бўлиб ўтди. Уч киши ана шу лавозимга даъвогарлик қилди.

• Россия ва Беларусь иттифоқи давлат котиби Павел Бородин Женева судидан қайтар экан, уни ҳеч қандай таҳликали воқеалар кутмаётганлигини таъкидлади.

• **Кеча** Каннда Халқаро кинофестиваль ўз ишини якунлади.

• Теҳронда газ қазиб олувчи мамлакатлар вакилларининг учрашуви бўлиб ўтди.

• Россиянинг сув остида қолган Ленск шаҳрининг 25 минг аҳолисидан 8 минг нафари кўчирилди. Сув сатҳи эса 17 метрга етган.

• Японияда хусусий самолётнинг вертолёт билан тўқнашиб кетиши оқибатида олти киши ҳалок бўлди.

• Ўзининг одатдан ташқари ҳаракатлари ва баёнотлари билан оғизга тушишга улгурган Япониянинг янги ташқи ишлар вазири, 57 ёшли Макико Танака энг тез матбуот анжумани ўтказиш бўйича ҳам жаҳон рекордини ўрнатди. Унинг журналистлар билан навбатдаги учрашуви бор-йўғи 40 сонияни ташкил этди. Ташқи ишлар вазири Японияга Нигерия Президенти келаётганлигини айтди-да, журналистларнинг саволларига жавоб қайтаришдан бош тортди.

• Британия сиёсий ҳаётида одатдан ташқари воқеа юз берди. Бош вазир ўринбосари Жон Прескотт намойишчи билан ёқалашиб кетди. Ушбу ёқалашиш миллионлаб телетомошабинлар кўз ўнгида юз берди. Шундай қилиб мамлакат аҳолиси бир неча марта ана шу ёқалашув тасвири туширилган лентани томоша қилишдан ташқари рўй берган воқеани тўлалигича таҳлил этишга ҳам муваффақ бўлди.

• Анқарада юк самолёти ҳалокатга учраганлиги сабабли тўрт нафар киши ҳалок бўлди.

Муросасиз беллашув

OZBEKISTON FUTBOL CHEMPIONATI 2001

Мамлакат X миллий чемпионатининг 18 майда ўтказилган 12-тур мусобақалари турнир жадвалида маълум ўзгаришлар ясади. Ушбу турда пойтахтимизнинг икки жамоаси «Пахтакор» ва «Академия» ўзаро куч синашишди. Пахтакорчилар ушбу ўйинда 2:1 ҳисобида ғалаба қозонишди. Пахтакорчилардан ҳар икки тўпни дарвозага Леонид Кошелев, меҳмонлардан эса Ярослав Крушельницкийлар йўллашди.

Қолган учрашувларда қуйидаги натижалар қайд этилди. «Семурғ»— «Сўғдиёна» 1:4, «Навбаҳор» — «Самарқанд — Динамо» 3:1, «Дўстлик»— «Турон» 4:1, «Кимёгар» — «Зарафшон» 2:0, «Сурхон» — «Андижон» 2:4, «Насаф» — «Нефтчи» 1:1.

Навбатдаги 13-тур учрашувлари 27 май куни ўтказилади.

Акбар ЙЎЛДОШЕВ

10 Шу азиз Ватан — барчамизники!

Биздан келажак авлодларга озод ва обод Ватан қолсин.

Ислом КАРИМОВ

МУСТАҚИЛЛИК МЕВАЛАРИ

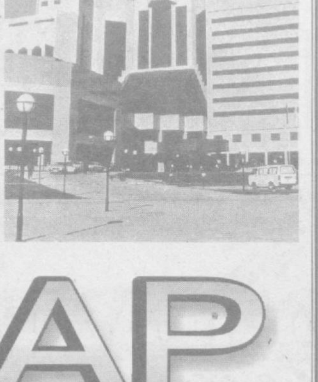

2. БИНОЛАР

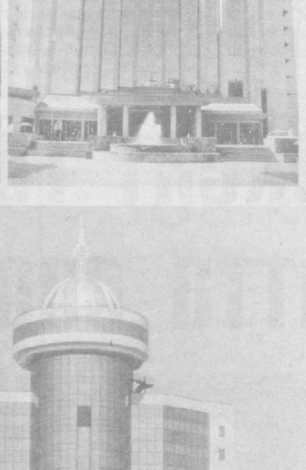

Юртимиз фахридир гўзал бинолар,
Таърифига лолдир ҳатто донолар.

Ишдан қайтаётиб Темурийлар тарихи Давлат музейи олдида икки чет эллик сайёҳга дуч келдим. Улар мендан шу бино ҳақида сўзлаб беришни илтимос қилишди. Истакларини бажо келтирдим. Кейин йўлимиз бир тушиб Юнусобод томон кетдик.

Сайёҳлар «Шератон» меҳмонхонаси қаршисида бир зум тўхтаб қолишди. Унинг қурилиши билан қизиқишди. Яна «экскурсоводлик» қилишга тўғри келди. «Дўстлик» меҳмонхонаси олдида трамвайга чиқиб, Амир Темур кўчаси бўйлаб кетдик. Йўл-йўлакай «Олой» бозори, Ўзбекистон Миллий банки, «Тошкентленд» боғи, «Интерконтиненталь» меҳмонхонаси, «Юнусобод» теннис корти, «Шаҳидлар хотираси» ёдгорлик мажмуаси, Шаҳристон бекатида қад кўтараётган янги турар жой бинолари, метронинг Юнусобод йўналиши ва ниҳоят «Юнусобод» бозори, Аҳмад Дониш кўчаси устидан ўтган маҳобатли кўприк қурилиши ҳақида сўраб боришди. Бу мажмуаларнинг ҳаммаси Мустақиллик йилларида қурилиб, фойдаланишга топширилганлигини айтдим.

Ўн йиллик қисқа муддат ичида шу қадар кенг миқёсли ишлар қилинганлигига уларнинг ақли бовар қилмасди. Ўйланиб қолдим. Меҳмонларни лол қолдирган бу ўзгаришлар бир кўчадагина рўй берган янгиликлар. Агар уларга шу дамда бутун шаҳар миқёсида ёки мамлакатимизда бўлган бунёдкорлик ишлари ҳақида ҳикоя қилсак ҳайратдан ёқа ушлашлари турган гап.

Яқинда хизмат юзасидан бир корхонада бўлишимизга тўғри келди. Тушлик пайти бир гуруҳ ишчилар атрофига шохлаб кетган катта гилос дарахти тагига қўйилган каравотда чойхўрлик қилиб ўтиришарди. Улар билан гурунглашиб қолдик.

— Бу гилосни директоримиз экиб кетган. Ўшанда кўпчилигимиз тошлоқ ерда дарахт ўсадими, деб унинг устидан кулгандик. «Ўсади», деганди у қатъий, — ҳамма нарса парваришга боғлиқ». Директоримиз ҳақ экан. Ўзи эккан дарахтни эринмай ўзи парвариш қилди. Уч-тўрт йил ўтар-ўтмас, гилос ўсиб ҳосилга кирди. Мана энди шу дарахтнинг соясида мириқиб дам оламиз, ҳам ҳосилини еймиз.

Билмадик, ушбу корхона ташкил топгандан буён унга қанчадан-қанча раҳбарлар келиб-кетди экан. Албатта улар ҳам баҳоли қудрат ўз бурчларини бажаришга ҳаракат қилишган. Лекин инсоннинг яхши хусусиятлари ўз бурчини қандай ўташидан кўра, кўпроқ унинг ҳаётда қолдирган бирор қутлуғ изи, эсдалиги билан ўлчанар экан. Бир туп дарахт ўстириб кишилар қалбига шунчалик яхшилик уруғини сочган кишининг ёди корхонадошлари тилида турганда, бутун бошли мамлакатни обод қилишда бош-қош бўлаётган Юртбошимизнинг фидойи меҳнатларини ҳар қанча сўзласак, таърифласак оз. Келинг, Истиқлол йилларида бунёдга келган қатор-қатор иншоотлардан бири— муҳташам биноларга бир назар ташлайлик. Ана шунда дилимиздаги қутлуғ сўзлар тилимизга чиқиб, ҳаммаси аён бўлади-қолади.

Бир кошона таърифи олам жаҳон,
Унда кезар руҳи зот Соҳибқирон.

Сафарни қутлуғ даргоҳ Темурийлар тарихи Давлат музейидан бошлаш жоиз кўринди. Буюк Соҳибқирон руҳи яхши ва эзгу ниятларимизнинг амалга ошишида бизга мададкор бўлса не ажаб. Бугун бу бино Туронзамин учун абадийлик тимсолига айланган. У Бибихоним, Кўксарой, Оқсарой, Шоҳизинда ёдгорликлари каби мағрур қад ростлаб турибди. 18 устун кўтариб турган бу обида қурилишида бутун мамлакат қатнашди. Хоразм, Бухоро, Самарқанд, Қарши, Термиз ва тошкентлик халқ усталари тер тўккан бу даргоҳ саккиз ой мобайнида қад кўтарганига балки ўша чет эллик дўстларимиз ишонмас. Лекин бу айни ҳақиқат.

Шовуллаб турган фавворалар ёнидан ўтиб бино ичкарисига киришингиз билан дастлаб кўзингиз девору шифтларда ял-ял тобланиб турган нақшларга тушади. Уларнинг нақадар сержилолигини кўриб инсон қўли гул эканлигига яна бир бор тан берасиз. 1996 йилнинг 18 октябрида ушбу музейнинг тантанали очилиш маросимида йўлбошчимиз Ислом Каримовнинг: «Амир Темур — бизнинг шоншавкатимиз, ғурур-ифтихоримиздир... Жаҳонга Амир Темурдек буюк даҳони берган халқ мангу яшасин, бахту саодати зиёда бўлсин!», деган сўзлари ҳали-ҳамон қулоқларимиз остида жаранглаб турибди.

Гўзалликка мосдир бугун «Туркистон»,
Мақтовига арзир битсанг бир достон.

Мустақиллик майдонининг энг тепасида, сўлим Анҳор соҳилида яна бир муҳташам бино қад ростлаб турибди. Бу «Туркистон» саройи. Унинг ёнгинасида ёзги концерт зали. Саройга кираверишда Ҳумо қуши қанотларини ростлаб кўкка парвоз қилмоқчидек бўлиб турибди. Ушбу манзарани кўрганимда ҳар гал: «Ҳумо қуши — бахт қуши, у Туркистон бошига қўнди. Илоҳим, шундай буюк бахт ҳеч қачон тарк этмасин бизни» деган фикр ўтаверади хаёлимдан.

Бу саройнинг ичида бўлиш насиб этганми, сизга? Унинг ажойиб саҳнаси, томоша залини кўрганмисиз? Шифтлардаги безаклар уста Ширин Муродов, Тошпўлат Арслонқуловлар ишлаган нақшлар каби ёниб турибди. Айниқса улар залдаги минглаб чироқлар оғушида ранг-баранг товланади. Бу саройда Марказий Осиё халқларининг анъанавий анжуманлари, қанчадан-қанча санъат байрамлари бўлиб ўтди.

У ишга тушган етти йилдан буён не-не буюк зотларнинг қадами тегмади бу кошонага. Бу бино боқийликка дахлдорлар орасида обод ва озод Ватан тимсоли сингари умри боқий бўлиб турибди.

«Интерконтиненталь» деб атарлар уни,
«Тошкентленд» боғининг мисоли гули.

Мана пештоқида тўрт юлдуз порлаб турган басавлат меҳмонхона қаршисида турибмиз. Унинг ташқи кўринишини кузата туриб, шундай серҳашам бинони бунёд этишда иштирок этган қурувчилар ҳимматига тасаннолар айтамиз. Мутахассисларнинг бизга тушунтириб беришларича, бу меҳмонхона қурилишига Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг «Республикада халқаро савдо объектлари мажмуасини бунёд этиш тўғрисида»ги қарори асос бўлган экан. Ана шундан кейин улкан бунёдкорлик ишлари бошлаб юборилди. Ташқи иқтисодий алоқалар вазирлиги меҳмонхона қурилишига буюртмачи сифатида қатнашган бўлса, Туркиянинг «Юксель Инмаат» фирмасига қарашли «Ай-Сель» корхонаси унга бош пудратчилик қилди. Бино лойиҳаси эса ўзбек ва америкалик меъморлар ҳамкорлигида яратилди. Асосий технологик ускуналар Туркия ва Англиядан келтирилди. Шунингдек, кошонани жиҳозлашда Италия, Африка мармарларидан ҳам фойдаланилди.

Сержило нурлар билан ёритилган юмшоқ лифт ёрдамида юқори қаватларга кўтарилдик. Йўлак бўйлаб юрарканмиз, кўз ўнгимизда бир-биридан гўзал безакли эшиклар ва сержило хоналар пайдо бўла бошлади. Улар ҳар қандай одамни ҳайратга соларли даражада. Хона жиҳозларининг таъриф ва тавсифи йўқ.

Юқори қаватлардан шаҳар кўринишини бир зум кузатамиз. Амир Темур кўчаси бўй-басти билан яққол кўриниб турибди. Ўнг томонда соғломлаштириш маскани, орқада «Тошкентленд» истироҳат боғи, ундан нарироқда Анҳор ва «Юнусобод» теннис корти. Хуллас бу ердан шаҳарнинг ярим манзарасини томоша қилиш мумкин. Бинонинг биринчи ва иккинчи қаватларида эса турли барлар ва ресторан ўрин олган.

Ташқарига чиқиб, меҳмонхонага яна бир бор назар ташладик. Гўё у меҳмонларни ўз бағрига чорлаётгандек. Турли мамлакатлардан келган сайёҳлар, тадбиркор ва бизнесменлар учун мўлжаллаб қурилган бундай меҳмонхона шаҳримизда ягона эмаслигини ўйлаб фахрланиб кетдик. Бугун ўз салобати билан кўкка бўй чўзиб турган «Шератон», «Ле Меридиан» каби меҳмонхоналар кимни ҳам ҳайратга солмайди дейсиз.

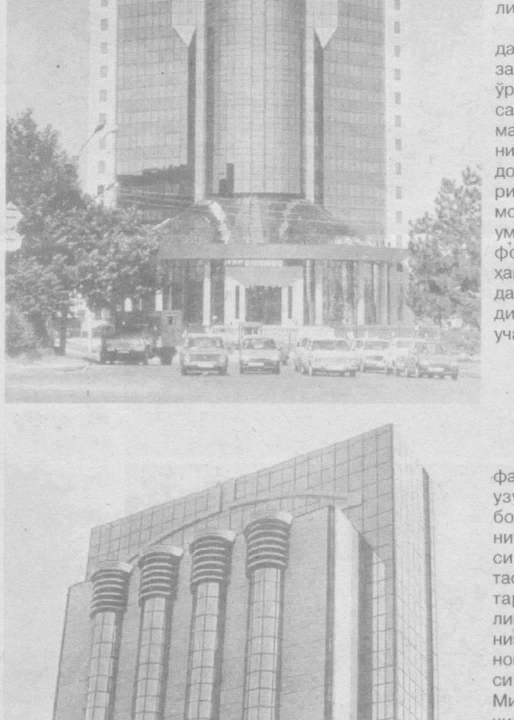

Биржамиз эшиги очиқ куну тун,
«Ким ошди» савдоси ўтади ҳар кун.

1996 йилнинг 19 март куни мустақил республикамиз бўйлаб яна бир қувончли хабар тарқалди. Худди шу куни пойтахтимиз марказидаги мазкур бино — давлат филармонияси концерт зали ўрнида республика биржа маркази очилди. Биринчи бўлиб Президентимиз энг замонавий техника, компьютерлар ва МДҲда ягона бўлган табло кўрсаткичи билан жиҳозланган ушбу марказ билан яқиндан танишди, мутахассислар билан суҳбатлашди.

Ўшандан бери орадан беш йилдан ортиқроқ вақт ўтди. Бу давр мобайнида бу кошонага неча-неча мўътабар инсонлару тадбиркор ва ишбилармонларнинг қадами етмади, ҳожати чиқмади дейсиз.

Бугун шу ҳақда ўйлай туриб замини зар, тупроғи олтин Ўзбекистонимизни чарақлаб турган бир бутун қуёшга ўхшатгим, унинг ҳудуди бўйлаб ниҳоятда тез қад кўтараётган улкан биноларни, маданий-маиший иншоотларни эса мовий осмонимизда порлаб турган ёрқин юлдузларга қиёслагим келади. Республика Биржа маркази эса ана шу юлдузларнинг энг чароғони сифатида пойтахтимиз ҳуснига ҳусн қўшиб турибди.

Бугун Марказий Осиёда ягона ҳисобланган бу бинони бунёд этишда қатнашган қурилиш ташкилотлари номини яна бир бор тилга олгимиз келади. Улар орасида Ўзбекистон Қишлоқ хўжалиги қурилиши, Республика хўжаликлараро қурилиш ташкилотлари бор. Шунингдек, бино қурилишида шаҳримиздаги «Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмаси», «Оникс» ва «Ўзэлектроаппарат» ҳиссадорлик жамиятлари жамоаларининг муносиб улушлари бор.

Бугун миллий боғимизга ташриф буюрган кишининг қулфи-дили очилади. Унга янада салобат, кўрку таровот бағишлаб турган Олий Мажлис биноси бир зум ўзига мафтун этади сизни. Довруғи оламга кетган бундоқ иморат Шарқда биринчи десам хато бўлмас. У Мустақиллигимиз меваси, Истиқлолимизнинг дилбар кошонаси сифатида мағрур қад кўтариб турибди.

Тан олиш керак, шаҳримизда шарқона услубда қурилаётган баланд қаватли уйлар қатори жаҳон андозаларига мос замонавий маъмурий осмонўпар бинолар тобора кўпайиб бормоқда. Улар Тошкентимиз ҳуснига гўзаллик бағишлабгина қолмай, балки шаҳар аҳолиси хизматига камарбасталик қилмоқда. Шундай бинолар жумласига Миллий банк ҳамда Ўзбекистон Республикаси Марказий банки жойлашган кошоналарни киритиш мумкин. Биз улардан бирига ташриф буюрганимизда ўхшаши йўқ манзаранинг гувоҳи бўлдик. Бино фойесининг ўнг ва чап томонларидан ўрин олган икки улуғ зот Соҳибқирон Амир Темур ва Улуғбек боболаримизнинг бетакрор ҳайкалларига кўзимиз тушди. Назаримизда гўё улар умумманфаат юзасидан хизмат кўрсатаётган банк ходимларига хайрли ишларида муваффақият тилаётгандек эди. 22 қаватдан иборат бўлган бинонинг ҳар бир қаватида илғор электрон алоқа, телефон, компьютер тармоқлари, музокаралар олиб бориладиган катта ва кичик хоналар, овқатланиш ва маиший хизмат кўрсатиш хоналари мавжуд.

Чиндан ҳам бугун ўзбек халқининг бунёдкорлигини бутун дунё тан олмоқда. Мустақиллик йилларида дунёга келган қайси бир соҳани олмайлик энг аввало кўзга ташланадигани айнан бунёдкорлик, яратувчанлик ишлари бўлади. Ушбу тарихий тадбирларга бош-қош бўлаётган, халқимизни бутун дунёга бунёдкор сифатида танитаётган ҳам Юртбошимиз эканлигини бугун барчамиз дилдан ҳис этиб турибмиз. Бирор йил йўқки, хоҳ мамлакатимиз пойтахти, хоҳ вилоятларда бўлсин бунёдкорлик тадбирлари давом этмаган бўлса.

Университет, лицейлар ўзига чорлар,
Уларни тўлдирган бахтиёр ёшлар.

Бугун Эски шаҳарни, қўйингчи, Тошкентимизнинг ҳар бир кўчасини кезган киши бири-биридан тароватли турар жой бинолари, шарқона услубда қурилаётган маданий ва маиший мажмуаларни кўриб уларнинг лойиҳачилари-ю қўли гул қурувчилари ҳимматига тан беради. Биргина ўтган йили бунёдкорлик бўйича қилинган ишлар шу қадар салмоқлики, уларни бирма-бир санаб ўтишнинг имкони йўқ. Хусусан, «Она ва бола скрининги» республика тиббий маркази очилиб, фуқароларга хизмат кўрсата бошлади. Мирзо Улуғбек туманида умумий лойиҳа қиммати 12 миллион АҚШ долларига тенг «СОС—Ўзбекистон болалар маҳалласи»нинг биринчи навбати ишга туширилди. Шайхонтоҳур туманида академик лицей, Собир Раҳимов туманида эса касб-ҳунар коллежларининг янги бинолари қуриб битказилди ва энг замонавий дастгоҳлар, ўқув қуроллари билан жиҳозланди. Умуман бугунга келиб шаҳарда 48 та лицей ва коллеж фаолият кўрсатмоқда.

Халқлар дўстлиги саройи олдида қурилиб, фойдаланишга топширилган Банклараро уюшмасининг замонавий биноси ҳамда собиқ «Алпомиш» саройи ўрнида қайта бунёд этилган Республика тижорат савдо-кўргазма маркази, Миробод ва Чилонзор туманларида «ЎзДЭУэлектроникс» қўшма корхонасининг иккита супермаркети, Паркент бозорининг савдо шохобчалари ва бошқа қатор савдо майдонлари шаҳар кўркига янада кўрк қўшди. Ўтган йил молиялаштиришнинг барча манбалари ҳисобидан умумий майдони 420,1 минг квадрат метр турар жой фойдаланишга топширилди. Аҳоли маблағлари ҳамда банк кредитлари ҳисобидан эса жорий йил давомида 200 минг квадрат метр уй-жойлар қурилди. Шахсий уй-жойлар қурилиши учун 355 та ер участкаси ажратилди.

Шоир айтади:

Бор бўл, эзгуликка бахшида ҳаёт,
Заҳматинг туфайли етдинг ниятга.
Шоҳмисан, фуқаро энди умрбод,
Дахлдор бўлдинг сен Абадиятга.

Бу йил Мустақиллигимизнинг 10 йиллиги арафасида Тошкент метрополитенининг 7,5 километр узунликдаги олти бекатдан иборат янги Юнусобод йўналиши фойдаланишга топширилади. Шунингдек, Тошкент Давлат консерваторияси биноси, Ўзбекистон Бадиий академиясининг «Беҳзод» тасвирий кўргазма мажмуаси, Ўзбекистон халқлари тарихи музейи қурилиши каби қатор бунёдкорлик ишлари ниҳоясига етказилиб, пойтахтимиз ҳуснига янада ҳусн қўшилади. Айни дамларда Ҳамза номли Ўзбек Давлат академик драма театри биноси ҳам тубдан қайта таъмирланмоқда. Ўзбекистон Миллий боғи ҳудудида олиб борилаётган ободончилик ишлари ниҳоясига етмоқда. Эски шаҳарда кенг қамровли қурилиш ва ободонлаштириш ишлари олиб боріляпти. Чорсу, Кадишев ва Фарҳод бозорлари қайта таъмирланяпти. Бундан ташқари ушбу йилда 2275 ўринли иккита академик лицей ва 810 ўринли 10 та касб-ҳунар коллежлари фойдаланишга топширилади.

Бугун халқимиз ўзининг жонкуяр ва элпарвар, юртим деб, элим деб, жон фидо қилаётган одил Сарбони раҳнамолигида Ўзбекистон деб аталмиш мамлакат оламга машҳур бўлганлигидан фахрланмоқда. Шу улуғ инсоннинг рағбати билан асрларга татигулик ишлар қилинди. Бугун ноёб иншоотлар, саройлар, хиёбонлар, меҳмонхоналар, корхоналар, осмонўпар турар жой биноларини кўрганда ҳар қандай гапга чечан кишининг ҳам бир зум тили лол бўлиб қолади. Мустақиллигимизнинг ўн йиллиги мобайнида республикамиз, хусусан Тошкентимизда қад ростлаган бу шарқона меъморий кошоналар ҳар қандай мақтовга арзигуликдир. Албатта бир мақолада пойтахтимизда мустақиллик йилларида қад ростлаган барча биноларни қамраб олиш қийин.

Биз сафаримиз давомида кўплаб турли касб кишилари билан учрашиб, суҳбатлашдик. Уларнинг шаҳримизда олиб борилаётган бунёдкорлик ишларига бўлган муносабатлари билан қизиқдик. Жумладан, Илҳом Акбаров, Рустам Шокиров, Юнус Холтоев, Жума Назаров, Холисхон Ҳакимова, Вилоят Мўминова, Шоҳида Исмоилова, Дилбар Каримова ва яна бошқалар ўзларининг дил сўзларини деярли бир хил тарзда ифода этишди. «Истиқлол йилларида шаҳримиз мисли кўрилмаган даражада ўзгариб кетди. Ҳар куни бир йилга тенг бўлган обод ва озод юртимизга кўз тегмасин». Олийҳиммат инсонларнинг бу самимий сўзларига биз ҳам бажонидил қўшилдик.

Хулоса қилиб айтмоқчимизки, ҳар даврнинг ўз қўшиғи бўлади. Бугун ўзбек халқи ўз қўшиғини топиб олди. Етмиш йил давомида «Ҳур республикалар бузилмас иттифоқини куйлаб» рўшнолик кўрмадик. Энди Мустақиллик шарофати ила:

Истиқлол машъали, тинчлик посбони,
Ҳақсевар, она юрт, мангу бўл обод,

дея бaралла куйлаётирмиз. Илоҳим, қурган иншоотларимизнинг мустаҳкам пойдевори янглиғ қўшиғимиз ҳам абадий бўлсин!

Маҳмуд КОМИЛЖОНОВ

ТРАНСПОРТ

Маҳаллий хом ашё негизида саноат маҳсулотларини ишлаб чиқаришни кенг йўлга қўйиш давр талабига айланиб қолди. Бу борада Тошкент шаҳар йўловчилар ташиш транспорт корхоналари Давлат уюшмаси томонидан ҳам тадбиркорлик билан иш олиб борилмоқда.

Мустаҳкам негиз

Уюшма бошқарувининг 2 мингинчи йил якунларига бағишлаб ўтказилган ҳисобот йиғилишида масаланинг бу муҳим томонига ҳам алоҳида эътибор қаратилди. Шу нарса мамнуният билан қайд қилиндики, уюшма томонидан тайёрланган маҳаллий хом ашё негизида зарур буюм ва материаллар ишлаб чиқариш дастурини амалга ошириш ишлари изчиллик билан бормоқда. Бу эса ҳаракат таркиби учун товар эҳтиёт қисмларини тайёрлаш ҳажмини ошириш имконини бераётир. Шунингдек, қўшимча равишда эҳтиёт қисмлар ишлаб чиқариш учун мустаҳкам негиз яратилмоқда.

Уюшманинг «Транстаъминот» ҳиссадорлик жамияти билан ҳамкорлиги ўз ижобий самарасини берди. Йил давомида кўплаб автошина ҳамда автокамералар, аккумуляторлар ва эҳтиёт қисмлар олинди ва уларга 1031,2 миллион сўм ҳамда 2 миллион доллар маблағ сарфланди.

Кўрилаётган бу каби тадбирлар натижасида четдан шартнома бўйича олиб келинаётган буюртма маҳсулотлар анча камайди. Уюшма корхоналарининг ўзида зарур эҳтиёт қисмлар, узел ва агрегатлар ишлаб чиқаришга эришилаётгани ўз навбатида кўплаб валюталарни тежашга олиб келди.

Ҳам мустаҳкам, ҳам аъло сифатли эҳтиёт қисмларни тайёрлашда «АТЗ—2» ҳиссадорлик жамияти меҳнат аҳли бой тажриба орттирди. Кейинги йилларда корхона 210 га яқин номдаги товар эҳтиёт қисмларни чиқаришни ўзлаштирди. Уларнинг аксарияти ўз сифат кўрсаткичи билан четдан келтирилаётган маҳсулотлардан қолишмайди.

Шу ўринда «Ремэлтранс» ҳиссадорлик жамияти мутахассислари техник изланишларини ҳам кўрсатиб ўтиш жоиздир. Ҳозир бу ерда 246 номда эҳтиёт қисмлар ишлаб чиқарилмоқда. Шулардан 30 номдагиси ўтган йилда ўзлаштирилди.

«Ремэлтранс» шаҳримиздаги қатор корхоналар билан ҳамкорлик алоқасини йўлга қўйди. Натижада яна қўшимча равишда талайгина эҳтиёт қисмларни чиқаришга эришилди. Бугунги кунда 20 га яқин корхона билан ҳамкорлик юзага келди. Янги хил техник маҳсулотлар электранспорт ҳаракат таркибида кенг фойдаланилмоқда.

Тошкент метрополитени ҳаракат таркибини таъмирлашда ишлатиладиган эҳтиёт қисмлар ҳам етарли даражага келтирилди. Тортиш двигателларини туб таъмирлаш ишлари жадаллашди. Тошкент метроси таркибида навбатдаги электродепонинг ишга туширилиши ҳаракат таркибини сифатли таъмирлаш ва эҳтиёт қисмлар ишлаб чиқариш кўламини янада кенгайтиришда муҳим омил бўлди.

Бинобарин, ҳисобот даврида «Тошшаҳарйўловчитранс» уюшмаси саноат корхоналарида жами 454 номда зарур эҳтиёт қисмларни чиқариш ўзлаштирилди.

Акбар АЛИЕВ

«Татра»ларга эҳтиёт қисмлар

Ҳозир пойтахтимизда «Татра» трамвай вагонларидан кенг фойдаланилмоқда. Чехиядан келтирилган бу хил замонавий ва қулай транспорт воситасини таъмирлаш билан «Тошкентшаҳартатрасервис» маркази шуғулланмоқда.

Корхонада чех вагонлари эҳтиёт қисмларини ишлаб чиқариш ҳам йўлга қўйилди. 80 дан ортиқ номда тайёрланаётган бу хил деталлардан йилига бир миллион доллар ҳажмида иқтисодий фойда кўрилади.

Аҳад АЗИМОВ

2001 — ОНАЛАР ВА БОЛАЛАР ЙИЛИ

Эл саломатлиги йўлида

Аёллар саломатлиги соғлом фарзанд туғилишида асосий омилдир. Шу боис ҳам мамлакатимизда оналар ва болалар саломатлиги йўлида беқиёс ғамхўрликлар кўрсатилмоқда. Жумладан соғлиқни сақлаш тизимида ўтган Соғлом авлод йилида амалга оширилган ва 2001 — Оналар ва болалар йилида бажарилаётган кенг кўламдаги ибратли ишлар фикримиз далилидир.

Жумладан ҳозирги кунда «Она ва бола» Давлат дастурининг бажарилиши бўйича қилинган ишлар хусусида Тошкент шаҳар Соғлиқни сақлаш бош бошқармаси бошлиғининг ўринбосари Майрам Содиқова бизга қуйидагиларни гапириб берди.

— Президентимиз томонидан 2001 йилнинг Оналар ва болалар йили деб эълон қилиниши шаҳар тиббиёт ходимларининг ўз ишига бўлган масъулиятини яна ҳам оширди. Дастурда асосан кўзда тутилган мақсад бу — оналар ва болалар ўртасида касалланишнинг олдини олиш ва ўлим ҳолатларини камайтиришдир.

Тошкент шаҳар Соғлиқни сақлаш бош бошқармаси томонидан дастур асосида аниқ чора-тадбирлар режаси ишлаб чиқилди ва 2001 йил 1-чорагида муайян ишлар амалга оширилди.

Шаҳарда туғиш ёшидаги аёлларнинг 47 фоизи чуқурлаштирилган тиббий кўрикдан ўтказилди, улардан 62 фоизида ЭГХ аниқланди ва режа асосида 69,2 фоизи соғломлаштирилди.

Биринчи чоракда 196 та ёш оила врачлар ва ҳамширалар томонидан тиббий патронаж қилинди ва улар оила аъзоларининг тиббий онги оширилди. Оиланинг тиббий патронажи учун бугунги кунда машина ажратилган. Ушбу машинадан самарали фойдаланиш учун барча туманларга навбатма-навбат берилиши кўзда тутилган ва бу ишни А.Икромов туманидан бошлаш режалаштирилган. Тиббий кўрикдан ўтган 638 та келин-куёвнинг

43 фоизида касаллик аниқланиб, режа асосида соғломлаштирилмоқда.

Сирғали, Миробод ва А.Икромов туманларидаги 10 га яқин маҳаллаларда қариндошлар орасида никоҳга йўл қўймаслик ва қизларни эрта турмушга беришни ман этиш борасида тарғибот ишлари олиб борилди. Бу борадаги ишлар кўламини ошириш учун жойлардаги маҳаллий ҳокимият ходимлари ва маҳалла қўмиталари билан ҳамкорликда ишларимиз фаоллигини оширишимиз лозим.

Дастурда кўзда тутилган қизлар ва ўсмир қизларнинг касалликка чалинишининг олдини олиш юзасидан бошқармада комплекс чора-тадбирлар режаси ишлаб чиқилди. Шу режага асосан март ойида ўсмирлар врачлари туманлар бош педиатрлари ва акушер-гинекологларига шаҳар саломатлик марказида «Ўсмир қизлар ўртасида учрайдиган касалликлар ва уларнинг олдини олиш» мавзусида семинар ўтказилди. Бугунги кунда шаҳардаги оилавий поликлиникаларда 31 та қизлар гинекологлари фаолият кўрсатмоқда, шулардан 4 тасининг малакаси оширилди.

Тошкент шаҳрида дастурда кўзда тутилган «Она ва бола скрининги» бўйича ҳам кенг кўламда ишлар амалга оши-

рилмоқда. Жумладан 4009 та чақалоқ кўрикдан ўтказилиб, шулардан 386 та туғма гипотериоз бўйича ва 155 та бола фенилкетонурия касаллиги бўйича хавф гуруҳига олинди ва назоратга олиниб, даволаш ишлари олиб борилмоқда.

Ҳозирги кунда Тошкент шаҳридаги барча туғруқ комплексларида чақалоқларнинг ҳаётини биринчи дақиқалариданоқ она кўкрагига қўйиш тадбиқ этилган. Барча туғруқ комплекслари «Болаларга дўстона муносабатда бўлиш» сертификатини олишга тайёрланган. Бир ёшдан 5 ёшгача болалар саломатлиги даражасини яхшилаш мақсадида мавжуд 186502 та боладан 124846 таси (66,9 фоиз) тиббий патронаж билан қамраб олинган. Шу ёшдаги 41916 бола режа асосида тиббий кўрикдан ўтган, шулардан 69,2 фоизида касаллик аниқланиб, режа асосида соғломлаштирилмоқда.

Шунингдек, 6 ёшли болаларнинг ҳам 82 фоизи тиббий кўрикдан ўтказилди ва 73,6 фоизида касаллик аниқланиб, соғломлаштириш ишлари бошлаб юборилди. Шунингдек, ногирон болаларни соғломлаштириш бўйича ҳам 6 ойликдан 16 ёшгача бўлган 6926 та ногирон боладан 2817 таси реабилитация қилинди.

Дастурда кўзда тутилган хавфсиз эмлаш ишларини амалга ошириш бўйича гепатит «В» га қарши 98 фоиз, бўғмага қарши 98,8 фоиз, қизамиққа қарши 99 фоиз, шолга қарши 99,9 фоиз, силга қарши 98,6 фоиз болалар эмланди.

Дастурдаги кам таъминланган оилаларнинг қандли диабет ва гепатит билан касалланган болаларини дори-дармон, махсус озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлаш юзасидан Ўзбекистон «Меҳр-шафқат ва саломатлик» жамғармаси билан келишилган ҳолда муҳтож оилаларнинг рўйхати тузилмоқда.

Ҳозирги кунда «Она ва бола» Давлат дастурида кўрсатилган она ва бола саломатлиги масалалари бўйича аҳолининг кенг доирасига мўлжалланган рисолалар, буклетлар ва бошқа материаллар чиқариш учун тайёргарлик кўрилмоқда.

Мустақиллигимизнинг 10 йиллик байрами арафасида Юнусобод туманидаги туғруқхона комплекси ҳамда С.Раҳимов туманидаги 1-шаҳар юқумли касалликлар шифохонасини қайта таъмирлаб ишга тушириш режалаштирилган.

Дилором ИКРОМОВА ёзиб олди.

АНЖУМАНЛАР

Сўз сеҳри, шеър ҳикмати жилоланди

Ёшларимиз — буюк келажагимиз таянчи, пойдеворидир. Улар тарбиясига барчамиз масъулмиз. Бу борада халқни, айниқса ёшларимизни азал-азалдан яхшилик ва эзгуликка чорловчи, илмли, маърифатли бўлишларига ўз муҳим ҳиссаларини қўшиб келаётган дин уламолари, имомларнинг ўз муносиб ўринлари бор. Шуни инобатга олган ҳолда шаҳар имом хатибининг таклифига биноан ҳар ойда бир мартадан пойтахтда фаолият кўрсатаётган масжидлар имомларининг семинар учрашувларини ўтказишнинг йўлга қўйилганлиги нур устига аъло нур бўлди.

Шайхонтоҳур туманидаги «Қоратош» маҳалласи гузарида бўлиб ўтган навбатдаги семинарда имомлар, туманлардаги маънавият ва маърифат марказларининг раҳбарлари, маҳаллалар оқсоқоллари Ўзбекистон Қаҳрамони, Ўзбекистон халқ шоири Абдулла Орипов билан учрашдилар, маънавиятимиз ва динимиз мутасаддилари билан мулоқотда бўлдилар.

Ниҳоятда самимий руҳда, дилдан мулоқот тарзида ўтган семинар аввалида Тошкент шаҳар ҳокимининг ўринбосари, шаҳар Маънавият ва маърифат Кенгаши раисининг ўринбосари Рихситилла Акромов сўзга чиқиб пойтахтда маънавият ва маърифат ишларини ривожлантириш борасида қўлланилаётган ўзига хос тажрибалар, маҳаллаларимизнинг жамиятимиз ҳаётида тобора ошиб бораётган ўрни, ижтимоий ҳаётни соғломлаштириш юзасидан ишлаб чиқилган тадбирлар режаси тўғрисида тўхталиб ўтар экан, ойлик семинарларнинг самараси ниҳоятда катта бўлаётганлигини яна бир карра таъкидлади. Зеро, доимо халқ билан бирга, ҳамнафас бўлган имомларимизнинг ёшларимизни баркамол ва ватанпарвар инсонлар қилиб тарбиялашда имкониятлари кенг бўлиб, улар бугунги кунда жамиятимизда тинчлик ва барқарорликни таъминлаш ишига ўзларининг катта ҳиссаларини қўшмоқдалар.

Республика Маънавият ва маърифат маркази раҳбари Аслиддин Болиев, Ўзбекистон мусулмонлари идораси раиси, муфтий Абдурашид қори Баҳромов, Тошкент шаҳар бош имом хатиби Анвар ҳожи Турсуновлар имомларимиз ёшларни илмли, одобли, ватанпарвар, тараққиётга ўз ҳиссасини қўшадиган инсонлар сифатида тарбиялашга қанчалик кўп ёрдам берсалар, шунчалик мақсадга мувофиқ иш бўлишини айтиб ўтдилар.

Сўзда сеҳр, шеърда ҳикмат бор дейишади. Бинобарин, адабиёт ва дин азалдан инсониятни камолотга етказиш омилларидан ҳисобланган. Уларнинг оммага таъсири, эргаштирувчилик ғоялари кўп жиҳатларда кесишади. Уламо ва адибларнинг ўзаро ҳамкорликлари ўлароқ жаҳонда кўплаб шоҳ асарлар яратилган ва улар бугунги кунда башариятнинг улкан маънавий меросига айланган. Биргина севикли шоиримиз Абдулла Ориповнинг «Ҳаж дафтари» шеърий тўплами қалбларда букилмас эътиқод ва сўнмас бағрикенгликни шакллантиради. Бу ҳам мавзунинг диний жиҳат билан уйғунлашуви таъсири бўлса керак.

Анжуманда сўзга чиққан Ўзбекистон Қаҳрамони, Ўзбекистон халқ шоири Абдулла Орипов мустамлака даврида ёзувчи ва шоирларимиз бошидан кечирган қийинчиликлар, ҳақиқат ва адолат йўлида чеккан машаққатлари, халқимизнинг орзу-интилишларини гоҳ ошкора, гоҳ пинҳона ифода этиш учун уларнинг уринишлари, мустақиллик эса ижодкорлар учун ҳам кенг имкониятлар ва эркинликлар яратганлигини фахр билан қайд этди. Мустақиллик шарофати билан амалга ошган муборак ҳаж сафари таассуротларини сўзлаб берди.

— Ижодкор халқ учун ёзади, унга раҳматни ҳам халқ айтади, — деди жумладан Абдулла Орипов. — Унинг асарларига ҳақиқий ҳукмни билдирадиган эса тариху вақт. Илгарилари дин арбоблари салбий қаҳрамон, савдо аҳли эса ўғри ва муттаҳам сифатида талқин қилинарди. Шукрки, истиқлол шарофати билан бу борада ҳам адолат қарор топиб, ижодкорлар ҳаёт ҳақиқатини бор бўй-басти билан тасвирламоқдалар. Эндиликда биз ижодкорлар вафо-садоқат, ҳалоллик ва поклик, яхшилик ва эзгулик хислатларидан ёшларимиз ибрат оладиган қаҳрамонларни яратишимиз керак. Зеро, ёзувчи асарлари кино, саҳна асарлари учун ҳамиртуруш бўлганлиги сабабли уларнинг савиясини кўтаришимиз давр талабидир. Ёшлар қалбини эзгуликка чорлайдиган асарлар яратиш биз ижодкорларнинг бугунги кундаги энг муҳим вазифаларимиз қаторига киради.

Сўнг Қаҳрамон шоиримиз йиғилганларнинг талабларига мувофиқ «Мен ўзбекман», «Бир қарасам», «Қайрағоч» каби шеърларини ўқиб берди, кўплаб саволларга жавоб қайтарди.

Дилмурод ИСМОИЛОВ

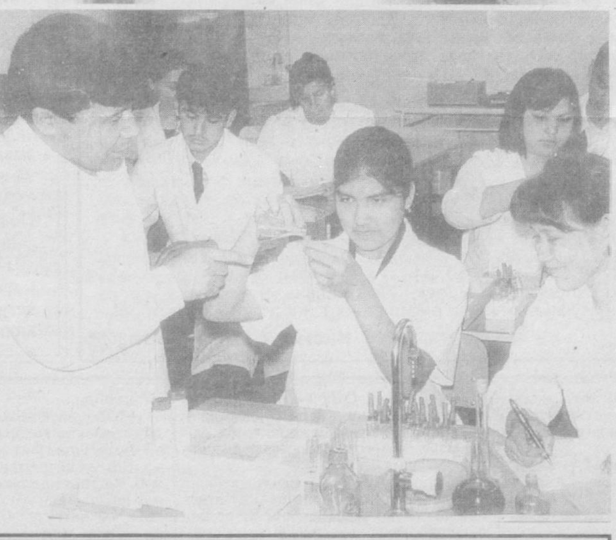

Тошкент педиатрия тиббиёт институти қошидаги Юнусобод академик лицейида 375 ўқувчи ўқийди. Бу ерда таълим-тарбия ишлари давр талаблари асосида олиб борилмоқда.

СУРАТЛАРДА: (юқорида) лицей директорининг ўринбосари Барно Аҳмедова ўқувчи қизлар билан суҳбатда. Пастдаги суратда лицей кимё фани ўқитувчиси, доцент Абдуғафур Муталибовнинг ўқувчиларга дарс ўтиш жараёни тасвирланган.

Равиль Альбеков олган суратлар.

ГИЁВАНДЛИК — ИЛЛАТ

Гиёвандликнинг инсон саломатлиги ва жамият ҳаётига нечоғлик салбий таъсир этиши бугунги кунда барчага яхши маълум. Бу қабиҳ иллатнинг қора кўланкаси гирдобига ёшларимизнинг тушиб қолишидан эҳтиёт бўлишимиз лозим. Шу ўринда кўплаб жамоат ва давлат ташкилотлари, таълим-тарбия ва ҳуқуқ-тартибот идоралари томонидан ушбу иллатнинг олдини олиш борасида қилинаётган саъй-ҳаракатлар, шаҳримиз ёшлари орасида гиёвандликка қарши кураш юзасидан уюштирилаётган тарғибот-ташвиқот ишлари пировард натижада ўз самарасини бериши шак-шубҳасиздир.

Гиёвандлик каби ҳалокатли иллатга дучор бўлган айрим шахсларнинг кўзини очади деган умидда қуйидаги ҳикоя эълон қилинмоқда.

Ҳалокат минораси

Ҳикоя

— Туғилди... чақалоқ туғилди...

— Вой тилгинангиздан айланай... Келинг, бир қучоқлаб олай... кела қолинг энди, қоқиндик...

— Қувонишга...

— Э, бўлмасам-чи... шундан шунга келаману, қуруқ келаманмия... Албатта, атаганим бор, ўргилай... Мана, мана олинг суюнчиси... Олаверинг... Вой, бунча бўшашасиз, Шафоатхон, олсангиз-чи пулни. Қўрқманг... Таомилда бор гап бу. Суюнчи пули... оз дейсизми?.. Ҳа, йўғ-а, буниси хамир учидан патир. Сиз неварам туғилганини айтасизу пулдан қисинаманми. Бутун орзу-умидим шу кунни кўриш эди. Худога шукр. Неваралик бўлдим.

Шафоатхон деганларнинг рангида қон йўқ. У шодлигидан бетиним гапираётган аёлга тикилиб, кафтини кафтига босганча турарди. Аёл уни тушунмади. Пул сўраяпти, дб ўйлади. Дарров, қувонганича бир даста юзталикни дўхтирнинг халат чўнтагига тикди. Дўхтир орқага тисарилди. Пулнинг ярми ерга тушди. Шунда аёл лорсиллаганча энгашиб пулларни тера солди-ю яна дўхтир чўнтагига урди. Шунда Шафоатхон қизариб кетди.

— Қўйинг... керакмас. Пул олишга арзийдиган иш бўлгани йўқ...

— Вой, нега унақа дейсиз... Билсангиз, ўғлимдан неваралик бўлишни неча йилдан бери кутардим. Ниҳоят бешик, хатна тўйлари мениям ҳовлимда бўладиган бўлди... Олаверинг...

— Суюнчиси арзимайди... — Шафоатхон аёлдан кўзларини олиб қочди. — Бола... бола майиб туғилган...

— Нима, нима?.. Нега майиб туғилади? Адашмаяпсизми, Шафоатхон?

— Йўқ... сира адашмаяпман. Ўғлингизни ҳам яхши танийман. Иннайкейин... иннайкейин...

— Нима, иннайкейин... Чайналмасангиз-чи...

— Бошқаларнинг неварасида икки қўл, икки оёқ бўлса, сизнинг неварангизда учта қўл... Кейин боши ҳам ғалати, япасқи... Ўнг қулоғи очилмаган...

— Бўлди... бўлди... бас... ортиқча эшитишни хоҳламайман... хоҳламайман...

— Карима опа, сизга нима бўлди? Ўзингизни қўлга олинг... Карима опа...

Аёл гурс этиб ерга йиқилди. У ҳушидан кетганди.

* * *

Дастлаб оппоқ шифт кўзга ташланди. Кейин... кейин кўзойнакли, юзлари чўзинчоқроқ катта ёшдаги бир киши кўринди. Унинг юзлари танишдай туюлди. Эслолмади. Эгнида оқ халат, бошида қалпоқ. У аёлнинг билак томирини ушлаб кўриб, ёнидаги аёлга бир нималардир деди. Бемор эшитмади. Ҳамшира қўшимча укол қилгандан кейингина унинг ранги очилди.

— Сизлар кимсизлар? Мен... қаердаман?

— Касалхонадасиз, ётаверинг. Ташвишланманг, Карима опа. Сира ташвишлана кўрманг...

Карима опа секин уҳ тортиб қўйди. Уни нега бу ерга олиб келдилар? Сабаб? Наҳотки бирон фалокат рўй берган бўлса? Наҳотки... Худойим... Карима опа касалхонага қандай тушиб қолганини сира тушунолмади. Ахир назарида кечагина, йўқ, йўқ, ҳалигина туғруқхонада келинининг кўзи ёриганига дўхтирларга суюнчи пули бераётганди-ку! Ақли етмади. Биронтасидан сўрай деса, дўхтирлар чиқиб кетишган. Бурчаклардаги ўз каравотларида ётган хотинлар эса ухлашган. Пешин пайтимикан ё кечасими — билиб бўлмайди. Худойим... нималар бўляпти ўзи? Гунгурсдай хотин бирдан ётиб қолса-я... Тағин эси оғиб қолганга ҳам ўхшар. Невараси ҳақидаги нохуш гапларни эшитгач ўзини тутолмади. Йиқилди. Уни зудлик билан мана шу жойга — терапия хонасига келтиришганди. Ҳали ўзи билмас... Вой-додей... дунёнинг ишлари бунчалар қизиқ... Невара орзусида яшаб келган бу шўрлик аёл бошига яна қандай маломатлар бор экан-а...

* * *

«ГАЗ-21» русумдаги оқ ҳаво ранг «Волга» Қоракўл-Бухоро йўналишида катта тезликда кетаётганди. Пешин маҳал. Кун иссиқ. Шундай кезларда Қизилқум бамисоли тандирдай. Қум лахча чўғдай. Куйдиради.

Автомашина Бухоро томонга кетаётганди.

Ҳайдовчи ёнида — олд ўриндиқда ўтирган аёлнинг нигоҳида хавотирли ифода. Бот-бот ҳайдовчига қараб-қараб қўяди. Кейин баланд-паст асфальт йўллари, ҳар икки томондаги қумликлар, ажриқзорлардан кўз узмайди. Бу томонларда қолиб кетишдан худонинг ўзи асрасин. Кундузлари, ёз саратонида бу томонлардан на туркман тарафга қараб, на Бухорою Тошкент томонларга биронта машина ўтмайди. Асосан кечалари ҳайдов. Ҳар ҳолда салқинлиги бор-да. Ғир-ғир чўл шамоли. Қоронғулик демаса, узоқ йўл юришга сал қулайроқ. Фақат ҳайдовчи эпчил, тажрибали бўлиши керак. Агар ҳайдовчи лапашанг бўлса... урди худо...

«Волга»нинг эгаси така бўлиб кетган. У айни бошқаларни қирқадиган, миқ этмасдан ўз ишини ўхшатиб кетадиганлардан хилидан. Митти кўзларини йўлдан узмаганча, кетяпти. Аёлнинг кўнгли эса ҳадикда.

— Ашраф, етиб борармикинмиз? А, нима деб ўйлайсан?

— Етиб борамиз... — таскин берди ҳайдовчи. — Хавотир қилманг. Яхшиси кўзларингизни юмингу ухланг. Ҳали олдинда олди-соттилар бор-а... Тағин пул санаётганда чалғиб кетманг...

— Шу пайтда уйқуга бало борми? Мижоз кўнглимга ғашлик соляпти. Кетиб қолса, ё айниса, «товар»ни қаёққа олиб боришни ўйлаяпман.

— Кетиб қолса, ундан нарига...,— чимирилиб қўйди Ашраф. — Опа, қизиқсиз-а... худди биринчи марта бозорга чиққан хотинларга ўхшайсиз. Ё тавбаей... Кетса кетаверсин... Нима, мижоз дегани қовурилган тухуммидики айниб қолса... Униси бўлмаса, бошқаси... Ҳозир гиёфуруш йигитлар кўп. Қиз-жувонларни айтмайсизми... ўшалардан бирига сотамизу кетамиз.

— Эсинг жойидами? — чимирилди хотин астойдил жаҳл аралаш. — Бунақа ишлар билан ўйнашиб бўларканми? Танлаб-танлаб тозисига илиниб қолмагин тағин.

— Жаҳлиз тез-да опа. Поччамниям шунақа силтаб ташлармидингиз?

— Поччангни йўриғи бошқа... у пиёниста эди... пиёнисталигича ўлиб кетди. Йўлингга қара... уриб оласан. — Хотин сумкасидан дастрўмолчасини олиб бўйни, кўкракларини, пешонасини артди. Кейин елпина бошлади.

Кун тоза исиди-да... Ҳойнаҳой қирқ учлар бордир. Хотин бўлса бу ҳақда ўйламайди. У олдиндан кўз узмаганча фақат Бухорода кутиб турган «мижоз»ни ўйлар, қандай одам у, қанақа муомала бўлади, ким қанчадан олади, шулар ҳақда хаёл қиларди. Автомашинанинг орқа юкхонасида бир қоп гуруч орасида салкам уч килоли «опиум» бор. Шуни пуллаши керак. Чўл одами пишиқ экан. Ўтовдан чиқиб кетганча анчагача йўқ бўлиб кетди. Эҳтимол, улардан чўчигандир. Эркак ва аёлни ўтказиб қўйиб, ўзи аллақайларгача бориб текшириб келгандир. Ҳар ҳолда эҳтиёт бўлиш керак-да. Хуллас, қозоқ ўтовидаги савдо чўзилди. Бошига туркманча чўкирма кийиб олган (балки туркмандир) чўққи соқолли, юзи қотирма киши анчагача чулдиради, ўзича хиргойи ҳам қилиб қўядимией, пул санаётганларида айёрона кўз қисиб кулади ҳам. Нега шундай қилади — Ашраф ҳам, хотин ҳам ҳайрон. «Хирингламай ўл!» ичида қарғаб қўйди хотин. — Хойнахой мендан кулаётгандирсан. Биров экади, бошқаси ўради, мен эса сотаман. Нима ишинг бор. Тирикчилик.

Хотиннинг кўнглидан ўтгани шу. Олди-сотди тугагач, у Ашраф билан бир қоп гуручни кўтаришиб машинага ортишди. Ўтов эгаси отига миниб барханлар оша ғойиб бўлди. Улар эса бу ёққа — Бухоро сари йўлга тушишди. Агар сал илдамроқ иш битганидами... балки ҳозир шаҳарда бўлишарди.

Бу хотин Кариманинг ёшлигига сира ўхшамайди. Йигирма ёшларида ҳам хипча белу бўрсилдоқ юзу момиқ билакли эди. Эри борида қатирмочга ўхшаб қолганди. Қора қуюқ сочлари анча тўкилди, қуралай кўзларида сўник ифода. Ҳеч бир гуноҳ жазосиз бўлмас: кунда ичиб келиб шаҳар маҳалласини бошига кўтарадиган арақхўр эрни кунларнинг бирида машина уриб кетдию маҳалла ҳам, қавму қариндошлару уй ичи ҳам тинчиди қолди. Бундан тавба дейиш керак. Барибир Каримага қийин. У тенги хотинлар эрлари билан тирикчилик ғамида юрганларида, унинг сўққа боши тўрт бола билан қоронғу ва зимистон уйда қолаверди.

Тақдир кишини не кўйларга солмас. Уч қиз, кенжаси ўғил билан бева нон топиши керак. Токайгача ака-укалар қарашади. Уларнинг ҳам рўзғори, ташвишлари бор ахир. Қолаверса, бировларга суяниб қолиш уят.

(Давоми 4-бетда).

Шарқ дурдоналари

Оз-оз ўрганиб доно бўлур...

БАШОРАТИ ПУЧ ЭДИ...

Шариат аҳкомлари бўйича, бу дунёда Ҳақ субҳонаҳу ва таъолони ҳеч ким кўролмайди. Худо ўзини ҳеч кимга кўрсатмаган ва кўрсатмайди ҳам. Агар кўрсатганда эди, Мусо алайҳис саломга кўрсатар эди. Мусо (а.с.) Тур тоғида Худони кўрмоқчи бўлди. Унга: «Ҳеч қачон кўрмайсан» деган буйруқ келди. Аллоҳ Мусога (а.с.) нур сифатида жилва қилди.

Аллоҳ пайғамбаримиз Муҳаммад алайҳи саломга ҳам кўринмаган. Расулуллоҳ Худо билан Жабраил (а.с.) орқалигина гаплашган. Демак, шундай экан, оддий бандаларга Худони кўриш ёки у билан гаплашишга асло йўл йўқ!

Яқинда наманганлик бир шоир йигит ҳузуримга кириб келди. Шоир экан. Шеърий тўпламини ҳадя қилди. У ҳақда газетада мақола ҳам чиққан экан. «Ўқиб кўринг» деб, уни ҳам берди. Маълум бўлишича, у Еру Осмон сирларини биладиган бўлиб қолибди. Барча уламою машойихларнинг ёхуд оддий кишиларнинг руҳи билан гаплаша олар экан. Машойихлар руҳини истаган онда чақира олар ва улардан истаган нарсани била олар экан.

Арвоҳлар саф тортиб, йўлида эмиш,
Гулзорлар гул очиб, чўлида эмиш.
Валийлар ҳақида сўзлаб нетасан,
Хизрнинг жилови қўлида эмиш.

Уни синаш мақсадида:

— Қиблагоҳим Махдум Восилийнинг руҳларини чақириб, улардан сўранг-чи, менга қандай насиҳат ёки васиятлари бор экан, — дедим.

У кўзини юмиб, бошини қуйи солганича, узоқ ўтириб қолди.

Зерикиб кетдим. Қимматли вақтимнинг ўтаётганига жоним ачиди. Охири:

— Майли, қўяқолинг! — дедим.

У кўзини очиб, бошини кўтарди. Сўнг:

— Кимнидир хафа қилган экансиз, — деди.

«Қойил-э, дедим ичимда, қиблагоҳимнинг ўлганларига йигирма йил бўлди-ю бировни хафа қилиб қўйганим учун изтиробда эканлар». Хотирам саҳифаларини варақлаб, бировни қаттиқ хафа қилганим ҳақидаги хабарни тополмадим.

Шоир ўз «авлиёлиги»дан нимаики гапирса оят, ҳадис ва машойихларнинг сўзлари билан рад қилавердим ва адашганлар қаторига қўшиб қўйдим. Аммо, у биророта айтганимни қабул қилмади.

Охири:

— Арабшунос олим Исматулла Абдуллаев сиз билан суҳбатлашишни буюрган эди, майли сизга охирги гапимни айтай, келишдан муддаом ҳам шу гапни айтиш эди, — деди. Сўнг бироз ҳадик билан:

— Мен Аллоҳнинг ўзи билан гаплашаман, лекин бунга ҳеч кимни ишонтиролмаяпман, сиз нима дейсиз? — деб сўради.

— Марғилонда бир одам ҳовлисига оқ чайла қуриб қўйган экан. Худони чайлага таклиф қилиб, у билан юзма-юз гаплашаман, деб одамларни ишонтирар экан. Сиз эса Аллоҳни кўрмай туриб, қулоғингиз орқали эшитиб гаплашар экансиз, сизнинг гуноҳингиз уникидан камроқ экан, — дедим ва вақтим зиқлигини айтиб, чиқариб юбордим.

Соғлом одамларга ўхшар севрати,
Билмас, бошда бордир оғир кулфати.
Қулоғингга аста сирли шивирлар,
Худо эмиш доим унинг «улфати».

ҲАЗИЛМИ ЁКИ РОСТМИ?

Бир куни қиблагоҳим Махдум Восилий ҳузурида суҳбат қуриб ўтирардик. Хонага Усуббек ака кириб келди. Бу содда деҳқон одам суҳбатни бўлиб:

— Тақсир, бир хўрозим бор, кечаси билан қичқириб чиқади, саҳарда намозга уйғотади, — деди.

— Жуда яхши-да, ҳадиси шариф бўйича, хўроз фариштани кўрганда қичқиради, эшак Шайтонни кўрганда ҳанграйди, — дедилар.

Тунлари тинимсиз қичқириб хўроз,
Ғафлат бандасига қилар эътироз.
Дейди: — Умринг ўтар сув каби равон,
Ҳаёт йўлларига назар сол бироз!

— Тақсир, эшагим кўпинча бемаврид ҳанграб жаҳлимни чиқаради, у шайтонни кўрар экан-да, унда эшакдан воз кечиб, далага ҳайдаб юборсаммикин? — деди Усуббек ака.

Қиблагоҳим унинг соддалигидан мириқиб кулдилар, сўнг:

— Эшакни эмас, Шайтонни ҳайданг, — дедилар.

— Шайтонни кўрмасам, уни қандай ҳайдайман? — деди Усуббек ака.

— Аъувзу биллаҳни айтсангиз, Шайтон сиздан минг қадам узоққа қочади, эсингиздан чиқдими? — дедилар қиблагоҳим.

Эшак ҳанграб нега оҳ-воҳ қилади,
Қалбни бузиб, дилни сиёҳ қилади?
Ундай дема, Шайтон ёнингга келса,
Ҳанграб, сени ундан огоҳ қилади.

Усуббек ака пешонасига бир уриб, «ҳа-я» деб қўйди-да, сўнг:

— Тақсир, хўроз ҳақида сўз бошлаганимнинг сабаби бор, — деди. — Ҳозир адирдаги боғимдан уйга келсам, мокиён товуқларимдан бири хўрозга ўхшаб, қичқириб юборди. Бунинг сабабини билиш учун ҳузурингизга чопиб келдим.

— Дарҳол уни сўйинг, — дедилар қиблагоҳим, — хотин уйда ҳукмрон бўлишга интилса, товуқ хўроз бўлиб қичқиради.

Буни отам ҳазиллашиб айтдиларми ёки ростми, билмадим. Усуббек ака товуқни сўйиб, дарҳол олиб келди. Қиблагоҳимнинг олдига кириб турадиган қўшни йигитлар — жиянчаларим дарҳол қозон осиб, шўрва тайёрладилар. Барчамиз ундан мириқиб ичдик.

Хўрознинг ҳолига керакмас баён,
Одамлар билади, недир, мокиён.
Товуқ тухум туғиш ўрнига ногоҳ,
Хўроз бўлай деса ҳолати аён.

Маҳмуд ҲАСАНИЙ

«ОЛИМПИЯ УМИДЛАРИ-2001»

Ғолиблар аниқланмоқда

Шаҳримизда умумтаълим мактабларининг юқори синф ўқувчилари ўртасида ўтказилаётган «Олимпиада умидлари» спорт ўйинларида кучлилар аниқланиб ғолиб жамоалар ҳурмат шоҳсупасига кўтарилмоқда.

Жумладан, стол тенниси бўйича жамоавий мусобақалар якунланди. Бунда энг яхши натижаларга эришган Тошкент шаҳри командаси биринчи ўринни эгаллади. Иккинчи ўрин наманганликлар, учинчи ўрин эса Фарғона вилояти спортчиларига насиб этди. Шахсий ҳисоб бўйича эса беллашувлар давом этмоқда.

Футбол бўйича навбатдаги ўйинда сирдарёликлар билан беллашган ҳамшаҳарларимиз 4:1 ҳисобида ғалаба қозонишди ва турнир жадвалида етакчилик қилишмоқда. Ушбу спорт тури бўйича ўтказилган қолган ўйинларда қуйидаги натижалар қайд этилди: Хоразм — Самарқанд — 3:0, Андижон — Тошкент вилояти — 3:1, Қашқадарё — Бухоро — 2:3, Навоий — Наманган — 1:5, Қорақалпоғистон — Сурхондарё — 0:1.

Баскетболчи ўсмирларимиз ҳам ишқибозларни шод этиб пойтахт вилояти спортчиларини йирик 92:37 ҳисобида мағлуб қилишди. Баскетболчи қизларимизнинг ютуқлари бундан ҳам йирик бўлди. Улар нукуслик рақибларини 110:28 ҳисобида енгишди. Ҳозирча баскетболчи ўсмирлар ва қизларимиз турнирда мағлубиятсиз қатнашишмоқда.

Волейболчилар баҳси ҳам қизиқарли кечмоқда. Навбатдаги ўйинда кутилмаганда тошкентлик ўсмирлар қашқадарёлик рақибларига 1:3 ҳисобида ютқазиб қўйишди. Қизларимиз Сурхондарё вилояти волейболчиларини 3:0 ҳисобида енгишди.

Қўл тўпи баҳсларида ҳам пойтахт спортчилари ҳамон етакчи. Бу гал ўсмирларимиз жиззахлик рақибларини 28:10, қизларимиз эса Бухоро гандболчиларини 38:3 ҳисобида енгиб, ўз мавқеларини янада мустаҳкамлашди.

Шахмат бўйича «Б» гуруҳида дона сураётган Тошкент шаҳри жамоаси навбатдаги ўйинда бухоролик ёшларни 5/1 ҳисобида мағлуб этишди.

КЕЧА

енгил атлетика бўйича беллашувлар бошланди. «Олимпия умидлари» спорт ўйинлари 23 майда ниҳоясига етади.

Дамир НУРМАТОВ

СУРАТЛАРДА: «Олимпиада умидлари-2001» спорт ўйинларининг қизиқарли баҳсларидан лавҳалар.

Тоҳир Ниғматуллин олган суратлар.

МОЗИЙДАН САДОЛАР

Сирли кўзгу

Маълумки, инсоният олами илм-фан, тараққиёт сари шитоб билан илдамлаган қадим замонлардан буён дунё мўъжизалари, сирли олам сирларини билишга, табиатдан андоза олиб, яратувчиликка иштиёқ, интилиш ҳам жуда кучли бўлгани ҳам шубҳасиздир.

Бу жараёнда касб-ҳунар, санъатнинг турли соҳаларидаги чуқур билим билан қуролланган истеъдодли, билимдон, моҳир устодлар янгилик — мўъжизакор ижодий меҳнатларини яратганлар. Бундай яратувчиликда «ойнаи жаҳон» деб аталган сирли кўзгу ҳам бор бўлган. Масалан, фиръавнлар давлати (Миср) ҳукмдори Рамзес I даврида шундай кўзгу яратилган бўлиб, бу кўзгуга қараган киши гўё тўлқинли денгизлар, табиат манзаралари, ҳайвонот оламининг турли мавжудотларини тирик ва табиий ҳолда кўриш мумкин бўлган экан.

Қадимий инклар давлатида ҳам шундай кўзгу ижод этилган ва бу кўзгу орқали ўша қадим замонлардаги инклар ўзга сайёраликлар билан қуюқ алоқалар ҳам боғлаб турганлар. Чунки инклар барпо этган ва археологлар тадқиқотларида очилган тайёрагоҳ шундан дарак беришига ишора қилинади. Ҳиндистонда ҳам қадим мозийда шундай кўзгу юзага келиб, унда ҳар бир киши ўзи истаган нарсасини ёки яқин кишисини кўриши мумкин бўлган экан. Шунга қараганда ғазал мулкининг султони, давлат арбоби бўлмиш ҳазрати Алишер Навоийнинг «Фарҳод ва Ширин» достонида шундай мўъжизакор сирли кўзгуда Фарҳоднинг Ширинни кўриб севиб қолгани ҳам бежиз талқин этилмаганлигини келтириш мумкин.

Бу борада яна Алишер Навоий ўзининг «Садди Искандарий» асарида: «Кунлардан бир куни Жаҳонгир Искандар Зулқарнайн ўз давлати сарҳадидаги жамики номдор усталарни ҳузурига чорлаттириб, уларга «ойнаи жаҳон» ясашни буюрибди. Орадан кунлар, ойлар ўтиб, ниҳоят, зукко илм аҳллари, донишмандлар, мунажжимлар жамулжам ҳолда ўзларининг бор илму маҳоратларини ишга солиб, жаҳонгирга манзур ва мақбул бўладиган шундай «ойнаи жаҳон»ни яратибдилар. Кўзгу кўнгилдагидек чиққанини кўрган фотиҳ Искандар бундан беҳад мамнун ва масрур бўлибди.

Бундай қараганда, албатта ривоятнамо туюлган сирли кўзгу тўғрисидаги гаплар сўзсиз ҳақиқатдан унча йироқ бўлмагани ва Алишер Навоий ҳам бу ҳолдаги мўъжизакор кўзгулар асло хаёлий эмас, балки бу ўта юксак санъат даражасидаги илм ва уқувнинг қудрати, истеъдод намунаси ила яратилажагини таъкидлаган эди. Бироқ, мазкур ҳунарларнинг сири барча даврлар мобайнида одамлардан қатъий сир сақланиб келган эса-да, унинг кўлами кейинчалик кенгайиб, нафақат Шарқдагина эмас, балки Ғарбда ҳам пайдо бўла бошлаган экан.

Масалан, ўтган асрнинг яримларида Польшада содир бўлган бир воқеий ҳодисани келтириб ўтишга тўғри келади:

Ибодатхонада роҳиблар ибодат билан машғул бўлиб турган маҳалда тўсатдан қаердандир шохли, узун думини гажак қилиб олган, туёқли шайтон пайдо бўлиб қолади. У оташдонда махсус қуритилган чўл гиёҳларининг томирларидан атрофга хушбўй ҳид таратиб буриқраб чиқаётган тутун атрофини бироз айланди-ю яна қандай пайдо бўлган бўлса, худди шундай бир зумда ғойиб бўлди. Кутилмаганда кўрган бундай ғаройиб, ғайри табиий ҳолатдан роҳиблар ва бош роҳиб ҳам аъзои баданида жон қолмагандай дағ-дағ титрашиб, тиллари калимага келмай қолган экан. Бу воқеадан кейин орадан анча йиллар ўтиб, қаранг-ки, ўша ўзлари кўрган бояги шайтон яна «соғиниб қолган бўлсангизлар, мана мен яна келдим» дегандай ташриф буюрибди. Роҳиблардан бирининг бундан нақ ўтакаси ёрилиб, ўлаёзибди.

Бу воқеа ҳангомалари эса оғиздан-оғизга кўчиб, эл орасида катта шов-шувга сабаб бўлибди. Кейинроқ текшириб қарашса, ибодатхонанинг деворида чанг босиб кетган бир кўзгу осиғлиқ турар экан. Унинг чор-чўпига лотин ҳарфида бу кўзгунинг XVI асрда ўтган машҳур поляк кўз бойловчи пан Твардовскийга қарашли эканлиги ва ундан ўз вақтида найрангбозлик ўйинларида фойдаланилгани ҳақида ёзилган экан.

Олимлар шундан кейин бу сир-синоатли кўзгунинг сирини ўрганишга киришган ва аниқланишича, ўта юксак усул ва услубий маҳорат билан ишланган мазкур кўзгуга ўйма расм солинган бўлиб, унга маълум бурчак остида ёруғлик туширилса бас, бояги аломат, шайтон қиёфаси намоён бўлар экан.

Хўш, кўзгу орқали кўриб ўтилганидек мўъжизалар кўрсатиш учун яна нималар қилиш мумкин бўлган?

Бу саволга биринчидан, кўзгунинг ўзи зўр ёруғлик манбаи, жумладан, қуёш ёки улкан қандилларнинг ёруғлик нури доимо маълум бурчак остига тушиб турадиган қилиб ўрнатилган.

Иккинчидан кўзгудан ўттиз-қирқ қадамча берида ё буғ, ёки оташдондан чиқаётган тутун бурқираб турганда ўша кўзгу ёхуд худди ўшандай услубда ишланган бошқа бир кўзгу бўлса-да, у ўзига телеэкранга ўхшаш вазифани ўтар экан.

Учинчидан эса кўзгу билан «экран» орасида ҳеч қандай тўсиқнинг бўлмаслиги лозим бўлса, у кўзгудаги тасвирни «экран»га туширилмай қўйиши ҳам мумкин бўлар экан.

Кези келганда шу ерда яна қайд этишга тўғри келадики, Бухородаги XIX асрнинг охирларига оид «Ситораи Моҳи Хоса»даги чорбоғли қаср музейида одам бўйича келадиган бир кўзгу бўлиб, бу кўзгу ҳам у ерга ташриф буюрганларни бир бор бўлса-да ҳайратлантириши турган гап. Чунки, бу кўзгу унга рўпара турган бир кишини бир варакайига қирқта қилиб кўрсатишининг гувоҳи бўлишингиз мумкин.

Биз азалдан бу каби мўъжизали санъат турининг яратилиш сирини номаълумлигича қолиб келаётганлигини гапирган эдик, эндиликда усул ва услубий (техник ва техникавий) тараққиёт ўзининг энг олий чўққисига кўтарилган айни давримизда ҳам бундай ўта нозик санъатнинг, яъни сирли кўзгунинг сири очилмай, сирлигича қолиб кетаётганлиги ҳайратланарли ҳолдир дейиш мумкин, холос.

Ҳабибулла ЗАЙНИДДИН

БУ АЖИБ ДУНЁ

«Олтин» балиқ совғаси

Россиянинг Юрьевец шаҳарчасида яшовчи 8-синф ўқувчиси Коля Козлов балиқ овига пиёда кетиб, «Ока» автомобилида уйга қайтди...

Йўқ, йўқ. У ўғирлик қилмади. Бор-йўғи балиқ овчилари ўртасида мусобақа ўтказилаётганини эшитиб қолди-ю, Волга дарёсига қараб йўл олди. Мусобақа, албатта осон эмас экан. Қармоққа илинган наҳанг балиқлар қанча тажрибали овчиларни доғда қолдирди. Коля эса омадли чиқиб қолди. Мусобақа якунида у энг катта балиқни «қўлга тушириб», худди ўша яп-янги «Ока»нинг ҳақиқий эгаси бўлди.

«Қирол»нинг севгиси

Уфалик 49 ёшли фуқаро ҳайвонот боғига эндигина ишга ўтди-ю, балога қолди. Эрталаб қафасдаги шерга нонушта бермоқчи бўлиб қўл чўзган ҳам эдики, йиртқич кутилмаганда уни гўшт тутган қўлидан маҳкам тишлаб туриб ҳавога ирғитиб юборди. Албатта, янги ходим айни кунда анча соғайиб қолибди. Лекин, энг қизиғи, ўшанда шернинг «севгилиси» 2 кун аввалми, оламдан ўтганлиги туфайли ҳам ўта ғазабдан шундай йўл тутиб қўйганмиш. Буни мутахассисларнинг ўзлари айтишди, ҳа!

Йўли топилди

Мадридлик 58 ёшли Антонио саройлардек ҳовлида яшаса ҳам кўчага ахлат ташашни сира ёқтирмасди. Ана шу туфайли у ҳатто кўча тарафга қаратиб ер ости йўлини ҳам қазиб чиқди. Нима бўпти? Қаёқдаги ахлат тўлатилган идишларни ортмоқлаб юрмаса бўлди-да!

Лекин, қўни-қўшнилар унинг ҳовлисидан тарқалаётган бадбўй ҳидлардан азбаройи безор бўлишганди. Нима қилишини, қандай йўл тутишни билишмасди улар.

Йўқ, изланса имкон, барибир топиларкан. Қўшнилар Антониони бир амаллаб қариялар уйига жойлаштиришди-ю, ўзлари астойдил ишга тушиб кетишди. Қаранг, қариянинг ҳовлисидаги ахлат 140 тоннадан ошиб кетган экан, Одамлар бу ахлатни оз эмас, кўп эмас, нақ 2 ҳафта ташишди-я!

Мия учун ... елим

АҚШнинг Питтсбург шаҳри университетида ёрилиш арафасида турган мия томирларини «ремонт қилиш» учун пластмасса елим яратилди.

Бу ажойиб елим керакли жойга шприц ёрдамида юборилади ва бу тадбир кўп ҳолларда жарроҳлик тиғидан фойдаланишга хожат қолдирмайди. Шу мақсадда елимдан фойдаланишга авваллари ҳам уриниб кўрилган. Бироқ унда елим эгилувчан найча ёрдамида киритилган, бу тадбир эса ниҳоятда мураккаб бўлиб, найча томирини барча тармоқларидан ўтиб бориши керак, қолаверса, елим керакли жойга сингишига ишониш ҳам қийин бўлган.

Бемор бош суягининг керакли жойида кичкинагина тешик очилади, кейин махсус ренген аппаратининг назорати остида тешикдан ингичка шприц киритилади ва шифобахш елим айнан зарур жойга етказиб берилади.

Қоғоз батарейка

Яқинда Японияда ажойиб открикалар чиқарила бошланди. Уларга қоғоз қалинлигидаги юпқа электр батарейка қистирилган бўлиб, табрикноманинг очиш билан ёзилган сўзларнинг порлаб туришини кўриш мумкин.

Бундай «қоғоз» батарейкалардан унча кўп электр энергияси талаб қилмайдиган асбобларда — калькулятор, соат ва фото аппаратларда фойдаланиш мумкин. Унинг афзаллик томони шундаки, батарейкани хоҳлаган шаклда ўзгартириб турли конструкцияларга мослаш мумкин.

Олимжон ҲАЙИТ ва Турсунхўжа АЗЛАРХОНОВ тайёрлашди.

ТИЖОРАТ ХАБАРЛАРИ ВА ЭЪЛОНЛАР

2001 ЙИЛ 26 МАЙ СОАТ 10⁰⁰ ДА ТОШКЕНТ ТЎҚИМАЧИЛИК ВА ЕНГИЛ САНОАТ ИНСТИТУТИДА

«Тўқимачилик саноати маҳсулотлари технологияси», «Табиий толалар ишлаб чиқариш технологияси», «Тўқимачилик саноати технологик машиналари ва жиҳозлари», «Автоматлаштириш ва бошқарув», «Енгил саноат маҳсулотлари технологияси», «Тўқимачилик, енгил ва қоғоз саноати кимёвий технологияси», «Матбаа», «Менежмент», «Тўқимачилик саноат маҳсулотлари технологияси педагоги», «Енгил саноат маҳсулотлари технологияси педагоги», «Матбаа педагоги» бакалаври йўналиши бўйича ўқишни истаган ёшларга

«Очиқ эшиклар» куни ўтказилади

Ҳурматли ёшлар, сизларни кутамиз!

Манзилимиз: Тошкент шаҳри,
Шоҳжаҳон кўчаси, 5
Трамвай: 4, 7, 9, 26, 28.
Автобус: 2, 3, 11, 12, 38, 57, 58, 67, 80, 94
Троллейбус: 6, 7, 13, 15, 16-ларнинг «Саодат супермаркети» (эски «Театральная») бекати,
11-троллейбус ва 32, 77-автобусларнинг «Тошкент тўқимачилик ва енгил саноат институти» бекати.

Институт маъмурияти

ҲАЛОКАТ МИНОРАСИ

Ҳикоя

(Давоми. Боши 3-бетда).

Карима ўйлай-ўйлай қизлигидаги дугоналаридан бири — бозорчи хотин олдига борди. Эҳ-ҳе, бозорда гап кўп экану, билмай юрган экан-да. Уни йўлга солган ўша хотин бўлди. Бозоркони ғирт ўғри, паттачиси талончи бўлган бозорда кимни тўғри деб бўларди. Фақат алданган деҳқон бўлмаса. Карима ўша дугонаси билан орада қўшни республика бозорларига, ҳатто Хитойга ҳам бориб келди. Мол олиб келиб сота бошлади.

Бухоронинг қора бозори. Уни фақат саноқли кишиларгина билишади. Саҳарга яқин — соат уч-уч яримлардан тўрт-тўрт яримларгача бўлади. Фақат бир соат. Эски, тор кўчалардан бирида. Қатъий ва аниқ белгиланган вақт ичида ниҳоятда сир тутилганлиги учун ҳам қора бозор дейишса керак. Яна бир шарти: унга келувчилар ва кетувчилар изми эгасининг қўлида бўлади. Кимки бегонани бошлаб келса ё сўроқсиз савдо қилса, ҳукм аниқ: ўлим! Чунки бу ерда қорамол ё қўй эмас, героин, опиум, қора дори, кўкнори ё наша сотиларди. Бева Карима ана шу ишга аралашиб қолди.

Аралашиб бир ҳисобда тўғри қилган экан. Тошканддан янги участка олди. Уч қизини ўқитди, турмушга узатди. Мана кичиги — ўғлини ҳам уйлантириб қўйди. Буларнинг ҳаммаси ўша «қора бозор» туфайли. Йўқса, қуруқ маошли иш ё бозорда эртадан кечгача кўк сотиб ўтирган билан иш битармиди. Уни энди ички бозор қизиқтирмай қолганди-да.

Ўша Карима мана ҳозир Ашрафнинг ёнида кетяпти. Йўғон билакли, гўштдор юзлари, эгнидаги гулдор пушти кўйлаги, оғзидаги тилла тиши, қуралай кўзлари... қора қуюқ сочлари... буларнинг ҳаммаси ташқаридан кузатувчида бу аёл биронта каттакон дўкон мудираси ё ширкат раисаси бўлса керак, деган тасаввур ҳосил қилиши мумкин. Чунки, шўролар даврида шундай ўйланар, шундай фикр қилинарди.

Унинг ёнида Ашраф миқти гавдаси билан ёш болага ўхшайди. Тепакал оқ сариқ, ўрта бўйлик бу йигитнинг ёши ўттиз бешларда чамаси. Оғзини ўтган йилнинг кузида ювганми, яқинидан қўланса ҳид келади. Кўп чекади. Карима бунга аҳамият бермай қўйган. Қайтага унинг оламушук қарашларини ёқтиради. Хавф сезса, дарров етказади-да.

— Ашраф, — дейди у кўпинча «қора бозор» тугаб, пулни уйларида санаётганларида, — келинни ҳам кўкнорихўр қилиб қўймаганмисан ишқилиб?

— Нималар деяпсиз, опа? — астойдил жаҳли чиқади Ашрафнинг. — Аждарга шу етмай турувди. Мени нима иш билан шуғулланаётганимни билмайдию, кўкнорини гапириб бўларканми?

— Тўғри қиласан. Ичкиликдан баттар нарсани оғзига ола кўрмасин. Жуда зарар-а...

— Зарарлигини биларкансиз, нега сотасиз?

— Бегоналар билан нима ишимиз бор. Чаккиси, ичгиси, сўргиси келдими, пулини тўласину билганини қилсин. Бизни ишимиз сотиш, қолгани қизиқтирмайди. — Карима шундай фикрда эди. Қарийб ўн йилга яқинлашиб қолди — илк марта сотгани кўкнори бўлганди. Кейин нашага қўл урди. Тўғри, бир марта йўриқ кўрсатди. Охири «сотсанг сот-у, лекин ўзинг чекма» — деди. Бундоқ қараса, тўғри айтяпти. Пул керак ахир. Карима шу зайл «қора бозор»га аралашадиган бўлди.

Ё героин, ё опиум, ё наша... хуллас бундай нарсалардан қанчадан қанча пул ишлаб олиш мумкинлигини ҳисоблаб чиқишди. «Эплолмасанг, бу ишга аралашма!» — дугонанинг охирги гапи шу бўлди. — «Бу кўчага кирганлар учун орқага йўл йўқ».

Пул деганлари келаверади, кетаверади. Аммо Кариманинг қўлига тушганлари беҳуда сарф бўлмасди. Уй-жой, мол-мулкка айланаверди. Қизларининг тўйларию кенжа ўғилнинг Тошкентда ўқишга кириб, уй-жойли бўлиши ҳам «дорифурушлик»дан. Яъни «қора бозор»дан тушган маблағ ҳисобига.

Орада танишган Ашраф билан озмунча ишлар қилишмадими?! Ашраф айтаман-да...

— Ҳадемай неваралик бўламан. Ўшанда қизиқчилик қиларсан. Ҳозир ҳов анави муюлишдан ўнгга бурил.

«Волга» айтилган тор кўчадан бурилиб, ўнг томонда тўхтади. Ашраф шошмай машинадан тушди. Бир нафас келган кўчасини кузатиб турди. Орқа-олдга кўз ташлаб, сал наридаги чап томондан биринчи эшик ёнидаги торгина йўлакчага кириб кетди. Ҳаялламай қораси кўринди. «Келаверинг» дегандай ишора қилгач, хотин машинадан тушди-да, унинг изидан ўша кўчага кириб кетди.

Улар ишни битириб, пулни санаб қийиқчага ўраб олишгач, изларига қайтишди. Омадлари келган экан. Ҳеч ким ис ололмади. Эсон-омон шаҳарнинг нариги бурчагидаги уйларига етиб олишди. Шу ерда ош-овқатдан кейин пуллар ўртада тенг бўлинди. Ашраф улушини олиб, ўз уйига равона бўлди.

аллақайси дўкондорнинг ички базмида ёлғиз қолишганда аллақандай оқ нарсани ҳидлаб кўрганди. Кўнгли ағдарилиб, ҳушидан кетганди. Кейин ўзига келганда бировнинг каравотида ётган экан. Ёнида ҳалиги дўкондор йигит хуррак отарди.

Карима ўз-ўзидан ижирғаниб кетди. Ўшанда ўттиз бешлардамидией, ўрнидан базўр турди. Кийиниб, тўппа-тўғри дугонасиникига борди. Ташқи эшикни очган дугонаси шўрлик уни индамай ичкарига бошлаб кетди.

— Хатира, ўзинг биласан... шу пайтгача бировга сир айтганмасман. Ё кўз ёш қилиб бошқага осилганмасман. Нима қилай... уч қиз, бир ўғил, уларни жонимдан ортиқ кўраман. Билмаганлар мени... мени... суюқ йўлга кириб кетган дейишади. Унақамасман... сира унақамасман.

— Эсинг борида ўша хўкизнинг ёнидан қутулиб чиқиб келибсан. Энди буёғига ҳушёр бўл. Тағин билагингдан «еб» қўйма. Кейин қутулолмай юрасан. — Хатира узоқ гапирди. Насиҳат қилди. Йўл-машинасида гоҳ Туркманистонга, гоҳ Қозоғистон, гоҳ Тожикистон томонларга бориб келишади. Гиёҳ топиб келишади. Сўнг «қора бозор»дан мижоз топиб пуллашади. Бу сафарги «мол» ҳам туркман томонлардан.

Машина Бухоронинг таниш кўчаларидан ўтиб бораётганди.

— Ҳайрият-ей... — кўкрагига туфлаб қўйди Карима. — Етиб келдикми?..

— Келдик, келдик... опажон... худо хоҳласа келдик. — Ашраф илжайди, — юракдан боракан-да, опажон... Поччамгаям тоза қийин бўлганакан-да, а? Ҳо-ҳо... ҳо...

— Кулмай қол... поччангнинг йўриғи бошқайди, девдимку... сен намунча поччангни сўроқлаб қолдинг-а...

— Ҳа, энди... мабодо сизга биттаяримтаси ошиқ бўлиб қолмаганми, дейман-да...

— Ҳе, сени ер ютсин-а... Қаёқдаги гапларни гапирасан. Ёши элликка қараб кетаётган хотинни биров бошига урармиди?

— Бошига урмайдию, лекин... тағин «Чекаман деганлар чекаверсин. Сўрадилар, топиб бердик».

Кариманинг топиб олган гапи шу. Баъзида Ашраф атайин хотиннинг жиғига тегиш учун «мабодо дейман-да» — дея қистирма қилса, шундай жавоб қайтарарди. Лекин кўнглининг бир четида «сиз қора дори, героин, наша сотиш билан шуғулланиб бошқаларни заҳарлаяпсиз. Агар шуни ўғлингиз ё қизларингиздан биронтаси ичса, еса ёки уколини олса, нима қилардингиз?» — деган саволни туярдию ичидан зил кетганча ғазабланиб, «бошини уриб ёраман» — дерди. Ҳа, бошни уриб ёриш осон-у... аммо...

* * *

Карима ана шуларни ўйлади. Шуларни хаёлидан кечириб, ўтмишга айланган яқин-яқинлардаги воқеаларни кўз олдига келтирди. Ҳа, киши хасталикка чалинганидагина унинг сабабларини қидираркан. Унгача...

Хотин бир ярим кунда ўзини олдириб қўйибди. Кечаги қоп-қора сочлар энди оппоқ. Ора-ораларидаги қора толалар хунук кўринади. Гўштдор таранг юзлар сўриб ташлангандай... сўлғин, буришган, қотирма юзга айланган. Пешонада ажин. Йўғон билаклар мажолсиз осилиб турибди. Оёқларда дармон йўқ. Ё тавба! Бир ярим кунда-я. Киши бу дунёдан кетиш арафасида шундай ҳолга тушармикан-а... Балки ёмон бир нарсанинг аломатидир. Эҳтимол, бу дунё билан олдиндан ҳисоблашишдир?

— Карима опа, энди уйингизга бориб даволанинг. Буёғи қўрқинчли мас.

— Неварам... неварам-чи... Унгаям жавобми?

— Йўқ, — бош чайқади ҳаким. — Уни олиб қолишади. Уч-тўрт кундан кейин келинингизга ҳам жавоб беришади. Ҳозирча сиз бораверинг.

— Нега... Нега келиним... неварам?..

— Ҳа, шундоқ экан... — ҳаким бош чайқади яна. — Қани, ўрнингиздан бир «хўп» деворинг-чи... Ҳа, балли, ана шундай... энди яхшилаб овқатлансангиз қувватга кириб кетасиз. Худо бераридан қисмасин. Тавба деб ёқа ушлаб, астойдил ният қилсангиз, яна неваралик бўласиз. Фақат...

— Нима «фақат»? Бунча мени қийнайсиз дўхтир? Очиғини гапиринг. Нега неварам бунақа туғилди?

— Ўғлингизга айтиб қўйинг. Келин билан муомала қилишдан олдин ўзини даволатиб олсин. Шунда ўзига ҳам, туғиладиган боласига ҳам яхши бўлади.

Карима ўтирган жойида ҳакимга анграйиб қолди. Нима гаплигига ҳеч тушунолмасди. Бошқаларнинг боласи етти мучали соғ туғилганда, бунинг невараси, жондан азиз ўғлининг фарзанди уч қўлли, юзи қийшиқ, хуллас нотабиий туғилса-я... Ё тавба! Карима узоқ-узоқ йиғлади. Хўнграб-хўнграб олди. Ахир унинг бир умрлик чеккан азоблари, тортган уқубатлари эвазига олган «мукофот»и шу бўлганди-да. Кўнглида «Ўғлимдан невара кўрсам, элга ош бераман» — деб юрарди. Энди қавму қариндошлар, қудалари, таниш-билишлар нима дейишади. Уёғи нима бўлади?

— Дўхтир, нима, ўғлим касал эканми?

— Ҳа, у... у гиёванд экан... — Ҳаким шундай дедию, палатадан чиқиб кетди. Бошқа кирмади. Карима эса ўринга орқаси билан қулади. Қайтиб турмади.

Нурилла АЛИМОВ

ФАРЗАНДЛАРИМИЗ ХАНДАСИ

Укасини йиғлатаётган Сардордан ойиси сўради:

— Нима учун укангни йиғлатаяпсан?

— Кеча укамнинг шоколадини еб қўйганимда йиғламаган эди, бугун бўлса ўшани эслаб йиғлаяпти, — деди Сардор.

* * *

Тўққизинчи қаватда яшайдиган тоғасиникига борган Абзал балкондан атрофни кузатиб, тоғасига деди:

— Вой, сизларнинг уйингизнинг ҳовлиси йўқ экан, бизларникида ҳовли ҳам бор, ундан ташқари ҳар хил дарахтлар бор, — дебди Абзал тоғасига билағонлик қилиб.

* * *

— Сен катта бўлганингда ким бўлишингни биласанми? — деб сўради Санжардан синф ўқитувчиси.

— Дадам қассоб бўласан дейдилар, ойим эса тиш доктори бўласан деяптилар, катта бўлганимда ўзим ҳам ўйлаб кўрарман, — дебди Санжар.

* * *

Дадасининг кўзойнагини синдириб қўйган Абзал деди:

— Дада, бир кун ёзишдан, ўқишдан дам оладиган бўлдингиз.

— Нега ундай деяпсан? — деди ҳайрон бўлиб дадаси.

— Кўзойнагингизни ўйнаб туриб синдириб қўйдим, эртага ўзим тўғрилатиб келаман, — деди Абзал уялинқираб.

* * *

Сардор укаси Санжардан сўради:

— Сен менинг ўрнимда ака бўлганингда мени нима қилар эдинг?

— Ака бўлганимда сизга ўхшаб ҳамма шоколадларни олиб қўйган бўлар эдим...

Саидмурод САИДАҲМАД

Муассис: Тошкент шаҳар ҳокимлиги

Бош муҳаррир
Акмал АКРОМОВ

Манзилимиз:
700000, Тошкент шаҳри,
Матбуотчилар кўчаси, 32

ТЕЛЕФОНЛАР:
хатлар — 133-29-70;
эълонлар:
133-28-95, 132-11-39.
факс: (3712) 133-29-09.

Душанба, чоршанба ва жума кунлари чиқади.
Нашр кўрсаткичи — 209

Ҳажми — 2 босма табоқ офсет усулида босилади.
Қоғоз бичими А-2

Нашрни етказиб бериш масалалари бўйича турар жойлардаги почта бўлимларига ёки «Тошкент почтамти»га — 133-74-05 телефонига мурожаат қилишингиз мумкин.

Газета Ўзбекистон Давлат матбуот қўмитасида 10-рақами билан рўйхатга олинган

Газета «Тошкент оқшоми»нинг компьютер марказида терилди ва саҳифаланди.

«Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонаси.
Корхона манзили:
«Буюк Турон» кўчаси, 41-уй.

Буюртма Г-2407.

Босмага топшириш вақти 11.30

1 2 3 4 5 6